

ბიულეტენი №37

საქართველოს ეთნომუსიკალური ცხოვრება

ცრადიციული მრავალხმიანობის XII საერთაშორისო სიმპოზიუმი

ერთი პრეფერენსიის შესახებ

„გაჯანჯალის თეატრის ახალგაზრდა თაობაში“ –
ჯგუფი „ნანინას“ ახალი წამოწყება

თეატრის საერთაშორისო თესვისი „საქართველო“

ერთი რეგიონული ანსამბლი

თეატრის ანსამბლი „მზისა“ ბორჯომიდან

ახალი გამოცემა

Cambridge Scholars Publishing-ის გამოცემა ქართული ცრადიციული მუსიკის შესახებ

ქართული თეატრის მთავარები

თეატრის ალიამბული

ერთი კაცის დათვლის გაუხარია...

ქართული სიმღერა დიდ მრავალხმიანობაში

ეთნოლოგები ნელ-ნელა გვცვლიან

მუხრანის თეატრის განხილვა

ქართული ხალხური სიმღერის უცხოელი შემსრულებლები

„მრავალა“ – გერმანიის-ქართული გუნდის ატანჯულიანი ამბავი

ეთნოლოგიური წიგნები

ნიშნობა და აღიარება თეატრში (ნაწილი 2)

თეატრის საფორმული სიმღერა „ჯანჯალის წინას“

ვანო საბაჯიშვილის სახელობის თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტის
ცრადიციული მრავალხმიანობის კვლევის საერთაშორისო ცენტრი

დეკემბერი, 2024

თბილისი

საქართველოს ეთნომუსიკალური ცხოვრება
(ივლისი-დეკემბერი, 2024)

ფესტივალები, კონტერენციები, კონკურსები

- 15-16.07.2024** - ზუგდიდში პალიკატპე სიმფონიკის სახელმძღვანელოს თეატრის საერთაშორისო ფესტივალი „კლასიკა“ გაიმართა.
- 19-28.07.2024** - ეთნოგრაფიულ მუზეუმში ღია ცის ქვეშ ფესტივალი „ატრე გენი“ გაიმართა.
- 19-23.09.2024** - ამბროლაურსა და თბილისში თეატრის საერთაშორისო ფესტივალი „საქართველო“ გაიმართა.
- 25-28.09.2024** - თბილისის სახელმწიფო კონსერვატორიაში ცენტრალური მრავალხმიანობის მე-12 საერთაშორისო სიმულაში გაიმართა.
- 29.09.2024** - ჯანში ქართული ცენტრალური სიმღერისა და გალობის ფესტივალი ჩატარდა.
- 29-30.09.2024** - თბილისში საქართველოს მემკვიდრეობის და ახალგაზრდული საგუნდო კულტურის მე-8 რეგიონული კონკურსის ფინალური ცერემონია გაიმართა.
- 18-20.10.2024** - ბათუმში გიორგი გაბაყანიძის სახელმძღვანელო და სასულიერო მუსიკის მე-19 საერთაშორისო ფესტივალი გაიმართა.
- 21.10.2024** - თბილისის სახელმწიფო კონსერვატორიაში თბილისის მემკვიდრეობის და ახალგაზრდული გუნდების თეატრალური ფესტივალის საზეიმო დასრულება გაიმართა.
- 2.11.2024** - ლეჩხუმში, სოფელ ქობულაშვილში ლეჩხუმური სიმღერების ფესტივალი გაიმართა.
- 22.11.2024** - თბილისისა და კინოს სახელმწიფო უნივერსიტეტში თბილისის მემკვიდრეობის და ახალგაზრდული გუნდების თეატრალური ფესტივალის გახსნის საზეიმო ცერემონია გაიმართა.

კონცერტები, საღამოები, გამთენიებები, იუბილეები...

- 4.07.2024** - თეატრის სახელმწიფო ცენტრში გალობის უნივერსიტეტის საანგარიშო კონცერტი გაიმართა.
- 5.07.2024** - ანსამბლმა „ბირთანმა“ ქვემო ქვემო კონცერტი გაიმართა.
- 6.07.2024** - ანსამბლმა „ბირთანმა“ ხელვაჩაურში კონცერტი გაიმართა.
- 7.07.2024** - ანსამბლმა „კრისტიანმა“ ღუმეთში ილია ზავაძის 100 წლისთავის საიუბილეოდ სოფელ კონცერტი გაიმართა.
- 15.07.2024** - ილიას სახელმწიფო უნივერსიტეტში ილიაუნის ხალხური სიმღერის ცენტრის მიერ კონცერტი გაიმართა.
- 16-24.07.2024** - ანსამბლმა „ტოქსოვია“ კონცერტები გაიმართა: ქუთაისში, ლგოტიხეთში, შორაპანში, გორში, მესტიისში, ბათუმსა და ჩოხატაურიში.
- 23.07.2024** - სენაკში ანსამბლების „უნდინესა“ და „მუსიკალის“ ერთობლივი კონცერტი გაიმართა.
- 25.07.2024** - ლგოტიხეთში თეატრალური ქობულაშვილის მიხედვითი ლინისძეობა გაიმართა.
- 4.08.2024** - ეთნოგრაფიულ მუზეუმში ღია ცის ქვეშ ანსამბლ „დიდგობისა“ და „ფანტაზიების“ ერთობლივი კონცერტი გაიმართა.
- 24.08.2024** - *Black Sea Arena*-ზე ანსამბლ „კრისტიანის“ კონცერტი გაიმართა.
- 7.09.2024** - ბათუმში ანსამბლ „სახილმას“ სოფელ კონცერტი გაიმართა.
- 19.09.2024** - სენაკში ანსამბლ „მატეას“ კონცერტი გაიმართა.

- 29.09.2024** - ეთნოგრაფიული მუზეუმში ღია ცის ქვეშ ანსამბლების „დიდგობის“, „საქართველოსა“ და „გობადის“ კონცერტი გაიმართა.
- 4.10.2024** - ლტოლვილებში ანსამბლ „მეზობლები“ საიუბილეო საღიბადად კონცერტი გაიმართა.
- 7-14.10.2024** - ანსამბლმა „ტრესტაჟმა“ საღიბადად კონცერტი გამართა: ღიაში, ამბროლაში, ლენტიში, ცაგარში, ზუგდიდსა და სენაკში.
- 15.10.2024** - თბილისის სახელმწიფო კონსერვატორიის დიდ დარბაზში აქატის საღიბადად კონცერტი გაიმართა.
- 16.10.2024** - თბილისის სახელმწიფო კონსერვატორიაში საქართველოს მემკვიდრეობის დაცვის და ახალგაზრდული საგუნდო კლუბების მიერ-მ ერთდროულად კონკურსის დაჯილდოების ცერემონია და გალა კონცერტი გაიმართა.
- 19.10.2024** - ეთნოგრაფიული მუზეუმში ღია ცის ქვეშ ანსამბლმა „დიდგობა“ საღიბადად კონცერტი გამართა.
- 24.10.2024** - ტრესტაჟის თეატრში ღია ცის ქვეშ თათბარების საიუბილეო საღიბადად კონცერტი გაიმართა.
- 1.11.2024** - თბილისის სახელმწიფო კონსერვატორიის დიდ დარბაზში ანსამბლ „სათანას“ საღიბადად კონცერტი გაიმართა.
- 21.11.2024** - თბილისის მართლმადიდებელი ეკლესიის თეატრში, ჯანსუღის კახის სახელობის მუსიკალური კონსერვატორიის ცენტრში „ქართული და უცხოეთის საკლასიკო მუსიკის“ კონცერტი გაიმართა.
- 24.11.2024** - მემკვიდრეობის დაცვის თეატრში თეატრის - „პირველი ავღღობის“ თეატრში, მემკვიდრეობის დაცვის თეატრში-ეთნოგრაფიული ცენტრი „ამბროლა-მეგრის“ წარმოდგენა „ამბროლის მემკვიდრეობა“ გაიმართა.
- 30.11.2024** - ლტოლვილების დამხმარე თეატრში ანსამბლ „არსიანის“ კონცერტი გაიმართა.
- 3.12.2024** - თბილისის სახელმწიფო კონსერვატორიაში ეთნოგრაფიული ანსამბლ „ჩაბურჭილას“ კონცერტი გაიმართა.
- 21-22.12.2024** - თბილისის საკონცერტო დარბაზში ანსამბლ „არსიანის“ კონცერტი გაიმართა.

ლექციები, მსჯელობები, მასწავლებლები, პრეზენტაციები და სხვ.

- 14.07.2024** - ეთნოგრაფიული მუზეუმში ღია ცის ქვეშ ანსამბლმა „დიდგობა“ ხალხური სიმღერის მასწავლებლის ჩაატარა.
- 15-28.07.2024** - ეთნოგრაფიული მუზეუმის მალხაზ ჯანაშიას ჩინოვნიკის მონაწილეობით საღიბადად მუსიკის მასწავლებლები ჩაატარა.
- 15-21.07.2024** - ეთნოგრაფიული მუზეუმის ნინო ნანაშვილმა მუსიკის სახელმწიფო აკადემიის საზღვარსარსო საღიბადად კონცერტი ჩაატარა.
- 16.07.2024** - ილიას სახელმწიფო უნივერსიტეტში დღევანდელმა საღიბადად კონცერტებში დანიშნულ საღიბადად მუსიკის მასწავლებლები თეატრში „ცენტრი და სიხარული ქართული საზღვარსარსო სიმღერებში“ და მიწისქვეშა კულტურის კვლევის დღევანდელ აკადემიურ სტრატეგიას.
- 22-31.07.2024** - ეთნოგრაფიული მუზეუმის დავით მუსიკალურმა ლეონიძემ მათაბრეო და ლამაზ მუსიკალურად ერთად თეატრში ქართული ცენტრიული მუსიკის მასწავლებლები ჩაატარა.
- 23-29.07.2024** - ეთნოგრაფიული მუზეუმის ნინო ნანაშვილმა დიდი მუსიკის რეპერტუარის ქართული ცენტრიული მუსიკის მასწავლებლები ჩაატარა.
- 3-13.08.2024** - ლეონიძემ ლეონიძემ მათაბრეო მუსიკის მასწავლებლები და ლანჩხუთში ქართული ცენტრიული მუსიკის მასწავლებლები ჩაატარა.
- 29.08-9.09.2024** - მათემატიკის აკადემიური მუსიკის კვირული გაიმართა.

6.09.2024 - ეთნომუსიკალთაგმა ნინო ნანფიშვილმა ჰალი ცვილი-ზანცთან და თონა ლომსაძესთან ერთად ინგლისში ქართული ცრადიციული მუსიკის მასცრქრლასი ჩააცრა.

9-23.09.2024 - ლცმარმა ლუან ბითარლმა ავცრალილთა ჯგუთისთის ლახუმი (სვანთი), მრისსა (აქარა) და ლანჩუთი (გურია) ქართული ცრადიციული მუსიკის მასცრქრლასებს უმასპინლა.

12.09.2024 - ეთნომუსიკალთაგმა ნინო ნანფიშვილმა ანსამლ „ილანის“ ქვრქრთან ერთად თბილისში ავცრალილქრისთის ქართული ცრადიციული მუსიკის მასცრქრლასი ჩააცრა.

26.09.2024 - გალობის უნიქრსიციცი სქრბული ცრადიციული მუსიკის მასცრქრლასი გაბმართა.

29.09.2024 - ეთნოგრატიულ მუქრუმში ლია ცის ცქრმ ანსამლმა „დიღლარმა“ უცნლქრისთის სალსური სილქრის მასცრქრლასი ჩააცრა.

2.10.2024 - თბილისის საქრქრულში ქრინის „საქართულ - ისციარია, კულციარა, ეთნოგრატი“ პრქრციარა გაბმართა.

19-20.10.2024 - ეთნომუსიკალთაგმა ნანა მქრანაძე ბელგიაში, ცალაქ ლიქრში ქართული ცრადიციული მუსიკის მასცრქრლასეში ჩააცრა.

20.10.2024 - ანსამლმა „დიღლარმა“ ეთნოგრატიულ მუქრუმში ლია ცის ცქრმ ქართული სილქრის მასცრქრლასი ჩააცრა.

21-22.10.2024 - ეთნომუსიკალთაგმა ნინო ნანფიშვილმა ქართული ცრადიციული მუსიკის მასცრქრლასეში ჩააცრა ჟრამი.

26-27.10.2024 - ეთნომუსიკალთაგმა ნანა მქრანაძე ბელგიაში, ცალაქ ლიქრში ქართული ცრადიციული მუსიკის მასცრქრლასეში ჩააცრა.

2-3.11.2024 - ეთნომუსიკალთაგმა ნანა მქრანაძე თინლარში (მლცილანია) ქართული ცრადიციული მუსიკის მასცრქრლასეში ჩააცრა.

4-5.11.2024 - ზურამ ქრიალამიშვილმა რამში ქართული ცრადიციული მუსიკის ჯლრქრთეში გაბმართა.

6-7.11.2024 - ეთნომუსიკალთაგმა ნანა მქრანაძე ედინბურგში ქართული ცრადიციული მუსიკის მასცრქრლასეში ჩააცრა.

8-10.11.2024 - თლკლარის სახლმქრთე ცრცრში მქრული ცქრის მასცრქრლასი ჩააცრა.

9-10.11.2024 - ეთნომუსიკალთაგმა ნანა მქრანაძე ლლლლში ქართული ცრადიციული მუსიკის მასცრქრლასეში ჩააცრა.

12-13.11.2024 - ეთნომუსიკალთაგმა ნანა მქრანაძე კრმბრქრში ქართული ცრადიციული მუსიკის მასცრქრლასეში ჩააცრა.

16.11.2024 - ეთნომუსიკალთაგმა ნანა მქრანაძე ბელგის ცალაქ მარსსაციში ქართული ცრადიციული მუსიკის მასცრქრლასეში ჩააცრა.

23-24.11.2024 - ეთნომუსიკალთაგმა ნანა მქრანაძე ლიქრში (ბელგია) ქართული ცრადიციული მუსიკის მასცრქრლასეში ჩააცრა.

26-30.12.2024 - ეთნომუსიკალთაგმა ნინო ნანფიშვილმა ბელგიაში ქართული ცრადიციული მუსიკის მასცრქრლასეში ჩააცრა.

გასცრლეში

3-7.07.2024 - მავშთა თლკლარულ-ეთნოგრატიულმა სცილიამ „ამქრ-იბქრ“ ლაციარაში ბქრლლლული მუსიკის მქ-ნ საქრთამლარისლ თესციარაში მიილლ მლნაქრლქრმა.

6.07.2024 - ანსამლმა „რუსთაქმა“ გრმანიაში კლცრცი გაბმართა.

15-17.08.2024 - თლკლარულ-ეთნოგრატიული სცილია „ამქრ-იბქრ“ საგასცრლლლ იმცლთქრლლ ლიქციარაში.

- 12-14.09.2024** - ანსამბლმა „მასიანმა“ პოლონეთის ქალაქებში კონცერტები გამართა.
- 24-25.09.2024** - დანიაში ქართული ულტრა-სპორტის დღეების ფარგლებში, ანსამბლმა „მასიანმა“ და ქეთისის სიმღერისა და ცეკვის სახელმწიფო ანსამბლმა კლუბ-გარეშეში კონცერტები გამართა.
- 26.09.2024** - ანსამბლმა „მასიანმა“ კლუბ-გარეშეში ქართული ხალხური სიმღერის ლექცია-მასტერკლასი ჩაატარა.
- 6-7.10.2024** - ანსამბლმა „მასიანმა“ ესტონეთში კონცერტები გამართა.
- 19-22.10.2024** - ანსამბლმა „იალონმა“ ავსტრიაში, ქალაქ გრაცის ფოლკ ატრე ფესტივალში მიიღო მონაწილეობა.
- 2.11-18.11** - ანსამბლი „მუსიკალი“ საგანსტრუქტორულ იმპლემენტს ლიეჟუვის, ლაფრეისა და ესტონეთის სხვადასხვა ქალაქში.
- 5-9.11.2024** - ფოლკლორული ანსამბლი „გურჯაანი“ საგანსტრუქტორულ იმპლემენტს ლიეჟუვში.
- 14.11.2024-8.12.2024** - ლეჟან ბითაროვი, ანა და მადონა ჩამგელიანი საგანსტრუქტორულ იმპლემენტს გერმანიის, ბელგიისა და საფრანგეთის ქალაქებში, სადაც ქართული ფრადიციული მუსიკის კონცერტები და მასტერკლასები ჩატარდა.

იქსპედიციები

- 10.07.2024** - გალობის უნივერსიტეტის სტუდენტები იქსპედიციით იმპლემენტს თეატრისა და ახმეის მუნიციპალიტეტის სოფელში.
- 2-23.08.2024** - ეთნომუსიკალური გილტგი პრაჟიში, მთა რუსთაველის რეპრეზენტაციულ ფორუმში დატარდა, იქსპედიციაში იმპლემენტს თეატრში.
- 19-25.08.2024** - ფოლკლორის სახელმწიფო ცენტრის თანამშრომლები იქსპედიციით იმპლემენტს საფრანგულში.
- 4-12.09.2024** - ეთნომუსიკალური გილტგი პრაჟიში იქსპედიციით იმპლემენტს ზუგდიდის მუნიციპალიტეტის სოფელ ანაკლიაში.
- 10.09.2024** - ლხუტგეთის ფოლკლორის ცენტრის თანამშრომელი, ეთნომუსიკალური მანა გელაშვილი იქსპედიციით იმპლემენტს ლხუტგეთის მუნიციპალიტეტის სოფელ შიმლაში.
- 20-22.09.2024** - გალობის უნივერსიტეტის სტუდენტები იქსპედიციით იმპლემენტს ქვანას ხეობის სოფლებში: ცხელიის, საბელაშვილები და ანანიური.
- 28.09.-12.10** - ეთნომუსიკალური გილტგი პრაჟიში ხელმძღვანელობით იქსპედიცია ჩატარდა საინტელში (კახისა და ზაქარაიას სოფლებში).
- 16.10.2024** - ლხუტგეთის ფოლკლორის ცენტრის თანამშრომელი, ეთნომუსიკალური მანა გელაშვილი იქსპედიციით იმპლემენტს ჯანის მუნიციპალიტეტის სოფელ ცომანიში.
- 22.10.2024** - ლხუტგეთის ფოლკლორის ცენტრის თანამშრომელი, ეთნომუსიკალური მანა გელაშვილი იქსპედიციით იმპლემენტს ლხუტგეთის მუნიციპალიტეტის სოფელ ზემო მახვიში.
- 9-12.11.2024** - ეთნომუსიკალური გილტგი პრაჟიში იქსპედიციით იმპლემენტს დღესათვის ქართლის რაიონის მუხრან სოფლებში: სამთაქართლო, აბილიანკალა და ზემოქედი.

გამოცემები

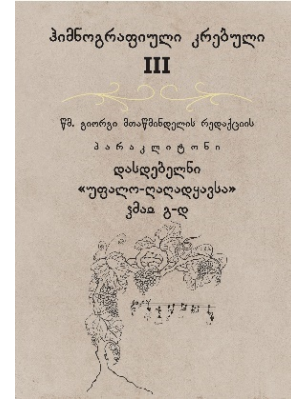
ფოლკლორის სახელმწიფო ცენტრმა
პოლიკარპე სუბულაძის
 საიუბილეო ალბომი გამოსცა

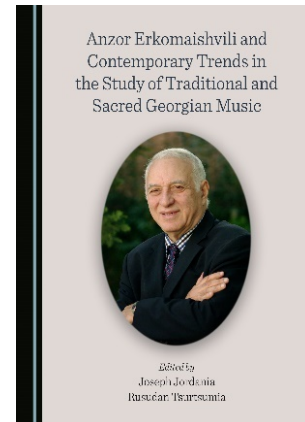

ანსამბლმა
„ახალი ბანას გუნდმა“
პირველი აუდიოალბომი
გამოსცა

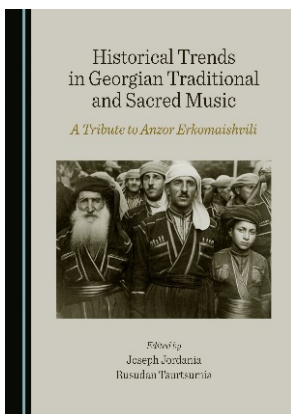
საქართველოს საპატრიარქოს საკლესიო გალობის
სასწავლო-კვლევითმა ცენტრმა
წმ. გიორგი მთაწმინდელის ტრადიციის პატარავიციონი
გამოსცა

ფონდმა „ქართულმა გალობამ“
მისიელ მცურაფიშვილის მონოგრაფია
გამოსცა

Cambridge Scholars Publishing -მა გამოსცა I წიგნი
„Anzor Erkomaishvili and Contemporary Trends in the
Study of Traditional and Sacred Georgian Music“

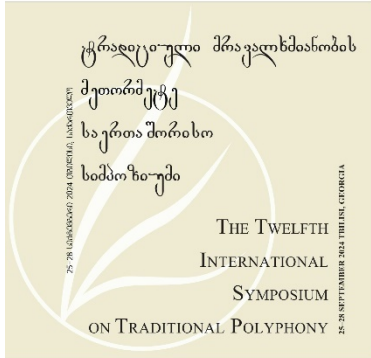

Cambridge Scholars Publishing -მა გამოსცა II წიგნი
„Historical Trends in Georgian Traditional and Sacred Music“

მთავარად სლოვანულ კლავტრიკაბებ

ცრადიციული მრავალხმიანობის XII საერთაშორისო სიმპოზიუმი

2024 წლის 25 სექტემბრიდან 28 სექტემბრის ჩათვლით, კულტურისა და სპორტის სამინისტროს მხარდაჭერით, თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტის ცრადიციული მრავალხმიანობის კვლევის საერთაშორისო ცენტრმა ცრადიციული მრავალხმიანობის მე-12 საერთაშორისო სიმპოზიუმი ჩაატარა. სიმპოზიუმის პარტნიორი იყო ანტონ ჯორჯიანი თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტის ცენტრის თვალსაზრისით.

უკვე 22 წელი გავიდა მას შემდეგ, რაც თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტის ცენტრში პირველი სიმპოზიუმი ჩატარდა და 80-იანი წლებიდან დაწყებული საერთაშორისო უნივერსიტეტებმა 2002 წლიდან „ცრადიციული მრავალხმიანობის საერთაშორისო სიმპოზიუმის“ სახელწოდებით გააგრძელეს ატარება.

იონესკუს მიერ 2001 წ. ქართული პოლიფონიის „კაცობრიობის ატანად“ კულტურული მემკვიდრეობის შეფარვა“ აღიარების შემდეგ, პირველმა თბილისურმა სიმპოზიუმმა დიდი ინტერესი გამოიწვია მრავალხმიანობის კვლევის თანამედროვე ტრენდების და ხელს უწყობს ქართული ეთნომუსიკალური ინტერკლასის დასავლურ მემკვიდრეობას. სიმპოზიუმმა ქართული პოლიფონიის საფუძვლად მისი განსაკუთრებული ადგილის მსოფლიოს ხალხთა მუსიკალურ კულტურაში.

ცრადიციულად, სიმპოზიუმი მიიღო რამდენიმე სეგმენტი: სამეცნიერო სესიონი, საკონცერტო ნაწილი, თეორიის ჩვენება და დისკუსიის უცხოელი სტუმრებისთვის.

სამეცნიერო ნაწილში მონაწილეობა მიიღო მსოფლიოს 20 ქვეყნის 52 მემკვიდრე, მათ შორის, 35-მა უცხოეთიდან, 17-მა - საქართველოდან. სამეცნიერო სესიონის ცრადიციული თემა იყო: ცრადიციული მრავალხმიანობის რეგიონული სფეროები და მუსიკალური ენა, მრავალხმიანობა საერთო და სასულიერო მუსიკაში, ცრადიციული მრავალხმიანობის სოციალური ასპექტები, ცრადიციული მრავალხმიანობის კომპიუტერული კვლევა. ასევე თემატიკა იქნა მემკვიდრეობის მემკვიდრეობის - სხვაობები (კინესთეტიკური) ასპექტი ცრადიციული მუსიკის შესრულებაში.

მრავალი მადლი მიუძღვნა არქივაციის ცრადიციულ უნივერსიტეტს და თანამედროვე გამოწვევებს, რომლის სპირტი გახლდათ ავსტრიელი მუსიკალური, გარდა ლეხაიციანი. მონაწილეობდნენ: მიგელ გარსია, სუზანა სარდა, ამელია ანდრი და სანდრო ნათაძე.

საკონცერტო ნაწილი მიიღო მადლი გასსნის და დასრულების კონცერტის უნივერსიტეტის დიდ დარბაზში, ასევე მუდლის კონცერტის უნივერსიტეტის მცირე დარბაზში.

სიმპლზიუმში გაიხსნა უცხოური, ქართული სცენარული და მანერული ანსამბლების კონცერტით. მასში მონაწილეობდნენ: გიორგი მთაწმინდელის სახელობის გალამის უნივერსიტეტის, საქართულოს კინოსა და თეატრის სახელმწიფო უნივერსიტეტისა და ილიას სახელმწიფო უნივერსიტეტის სცენარული გუნდები, მალდათის სალავმართ სკოლა, ყაზბეგის სალავმართ სკოლა, ტრინცინის სინატორიუმის ცრილ (საქართულო), კივია (ამშ), მრავალ (გერმანია), მასპინძელი (დიდი ბრიტანეთი), ღრი შალვა (კანადა), საუცრია (ლატვია), ალილი (საბერძნეთი), თრანსუაზ არნო-ღრიბი (საბერძნეთი/თურქეთი), მარჯობი მრვი (მალდათი), გარმარკოს (ავსტრალია), ღპლანკი (სერბეთი).

შუა ღლის კონცერტები მსოფლიო და ქართულ მრავალსმიანობას მიეღვნა. მათში მონაწილეობა მიიღეს ანსამბლებმა: სათანაო (საქართულო), კივია (ამშ), მრავალ (გერმანია), ასევე, მამა ღავთის ცაბრის მგალამო-მღერატლთა

გუნდმა (საქართულო), ამბ-იბრმა (საქართულო), მასპინძელი (დიდი ბრიტანეთი), ალილი (საბერძნეთი) და ღრმა შალვამ (კანადა).

სიმპლზიუმში საგრიმოდ ღახუბა ერთი ხეობის თელოლობით - სოფელ მარეთის (აქატა) ანსამბლის კონცერტით.

26 სეფტემბრს, კონსერვატორიის მცირე ღარბაში გამართა თელოლების ჩვენება. წარმოდგენილი იყო ბრიტანულ-გერმანული ბეჟისობის ღან შაცის თელოში „ღალი და მონადირე“ (თრავმენცერი) და შვიცბრთელი თონომუსიკოლოგისა და ბეჟისობის, ლეა ჰავმანის ღეკუმენცერი თელოში „ტრადიციის მიღმა“, ბომლიც პასუხობს კითხვას: „რას ნიშნავს სინამდვილეში ტრადიცია?“ თელოში წარმოდგენილს სამი, განსხვავებული წარმომობის მღერატლს, ბომლებიც სცილღრიბიან ტრადიციის კონსერვატიული გაგმას.

27 სეფტემბრს სიმპლზიუმის უცხოელი მონაწილეებისთვის მიეწყო კულტურული ღეკ ყვარულში, ბომლიც, ბომბრც ყოველთვის, ექსპობრცად გამართული, ქართული და მსოფლიო მრავალსმიანობის აბათობალური ღასტრულია.

თავისი აბსეობის 22 ქლის მანბილზე, ტრადიციული მრავალსმიანობის სიმპლზიუმმა შებოლ მსოფლიოს ათეოლობით ექყენის თონომუსიკოლოგთა და ხალხური მუსიკის შემსტოლერებლთა ერთ ღიდ ღკახად გაერთიანება, რაც უთეოდ მრავალსმიანობის კვლევის საერთობრისე ცენტრის მნიშვნელოვანი მონაპობარი და სიმპლზიუმის წარმაცერიული მომავლის საწინღბრია.

და სალცრად შთამბეჭღავი კონცერტით

მაკა ხარბიანი

სიმპლზიუმის ერთ-ერთი ღბგანიღბატობი

„გაგაცვაცხლოთ თელულოთი ახალგაზრდა თაღმამი“ –
ჰგუთუ „ნანინას“ ახალი წამოწყება

„ისე აბათყობი ინახავს მამამამამოტ ცობადიციფმსა და დართოულ სოულს, ბოგობტ თელულოთი. ის მარბდიოლია, ბოცა თაღმამი მიწყვება, ხოლო ჯღღება, თო მას ახალგაზრდობა ივიწყმს. თო გვინდა თელულოთი შყვინახლოთ და ბჟელი ცობადიციფი გადაჯარბინლოთ, მავშყმს პაცობამბიღანჟო უნდა ჯანწავლოთ და შყვაცყარლოთ“ – ამბოღდა ანზობტ ერდომამიშვილი. სწობტოდ ამ მიზანს ინახავს ეთნობოუსიკოლოგოთა შომოღმოდებოთ ჰგუთუ „ნანინას“ მოტტ წარბოღგენილი სავანმანათლობლო პრეზენტაციი „გაგაცვაცხლოთ თელულოთი ახალგაზრდა თაღმამი“, ბომელიც სავარბოჟოლას კოლოცოტინსა და სპობტრცინს სავინინცობოლს მოტტ გამოცხადებოული კონჟოტინს თვარბლობში დავინანსდა.

ეთნობოუსიკოლოგოთა შომოღმოდებოთამა ჰგუთუმა „ნანინამ“, ბომოლსაც გაცნობობობოული ადვს თელულოთინს ახალგაზრდა თაღმამისოჟის გადაცემის მნიშობლობა, დავგვმა სავანმანათლობლო თელულოთოული შოხვდობები თელულოთინს ცენცობინს სოლოცობობო სკოლოჟინს მონწივლოჟობინსოჟინს, ბომლობიც მობიცავდა შომოცნებოთ სოობტობმს დართოულ სოლხოტ მოუსიკოლოტ ცობადიციფობო, სავილოსცობაცო მასოლის ცოცხალი წარბოღგენოთ „ნანინას“ წოჟობინს მოტტ. პობტოული შოხვდობები 6 და 8 ივინსს კანპინსა და დოშოთინს სოლოცობობო სკოლობში შოდგა.

სოობტობები შოხვდობდა: დართოული თელულოთინს დობტობობი მბრავლოტობვდობას; სოლხოტ მოუსიკოლოტ შომოღმოდებობას, ბოგობტ თელულოთინს დობ-დობტ გამობტრყოლო დობტს და მინს სპოციდობოტოთ თავინობობობობმს; დართოული მბრავლოსმინი აზობვდობინს უნიკოლოტობმას; ეთნობოუსიკოლოგოთა, ბოგობტ მოცნობობობას; დართოული მოუსიკოლოტი თელულოთინს მბრავლოტობვდობას, ბომელიც გამოჟლოენილია: დიოლოდცობინს სობობრავლოში, მბრავლოსმინობინს ცობობში, შოსტოლოჟობინს თობობობინს მბრავლოტობვდობამბი, ინდივიდუოლოტოთ სავიმსტოლობლო მანობამბი, ჟანბოლო სპოცობში, ბოჟობტოლოტოლო კოთვნილობამბი, სობობობობინს ჯარბინცოლო სობობრავლოში; დართოულ სავტრავობობ მოუსიკოს; დართოულ დოლოდობოთ თელულოტბს; დართოულ სავოლოსილო მოუსიკოს.

ამ სავობინს მოსახებ მონწივლოჟობს ბიგ-ბიგობობო დსოობტრენ ჰგუთუნს წოჟობინს, ბომლობიც პობოლოლოტობდა, ჰგუთუნს დანობტრენ წოჟობინსან დობდა, თობოლოლო სავობინსან დავავშობობობოული სავილოსცობაცო ნობობობი ცოცხლოდ მოსატოლოდ. ანზობტ ერდომამიშვილის სოხლოობინს სავარბოჟოლას თელულოთინს სოხლომწიბოლო ცენცობინს მოტტ სავარბოჟოლას სხვადანსხვო ბოგობინში 30-ბო მოცოი სოლოცობობო სკოლოგოთ გაცხნობი, სოდაც ათასობობო მობობობი დართოული ცობადიციფოლო სობობობობ-გოლობმას პობოცობოლოლოდ სწავლობმს, ბოდგან სავგოჟოთილო დობო აბ იბლოჟო სავოლოლობას ამ ნობობობობინს მოსახებ ჟობლოდ სოობტინსა. მავშყობინსოჟინს აბანოლოტო სავინცობობოლო იდინობ იბინს ცოღნა, თო ბოგობობოთ ამ თო იბ სობობობობინს წარბოღმავლობა, ინცობობო, მიზობობი, ბინს გომოც ინს ამ თობობობოთ და მანობობოთ სბოლოდობა და აბო სხვავგობობდა, ბო ჟანბობინსოთ დსო თო ინს სობობობობ და ა.მ.

შემდგომადმიხედვით პრეზენტაციის განხორციელების ინსტიტუციური იყოს ეთნომუსიკალურად შემდგომადმიხედვით ჯგუფი „ნანინას“ დირექტორის მიერ საერთაშორისო თვალსაზრისით სახელმწიფო ცენტრში ჩატარებული ცენტრის სალონებში სკოლების პედაგოგებისთვის, რომელიც სწორედ მუსიკალური თვალსაზრისით მის ეთნოგრაფიულ კონცერტებში შესწავლის აუცილებლობას უჩვენებს. პედაგოგებმა ერთხმად აღნიშნეს, რომ ეს უაღრესად საჭირო ინტერმედიაცია აუცილებლად უნდა მივიღოთ ახალგაზრდებში, რომ გააზრდებულად, შინაარსიანად ისწავლონ მუსიკალური ნიმუშები, რომლებშიც ჩვენი

წინაპრების განცდილი, ნათქვამი და ნააზრებია ჩაღებულნი.

პრეზენტაციის თარგმანებში გათვალისწინებული თვალსაზრისით მიზანია, სალონებში სკოლების პედაგოგებსა და მასწავლებლებს გაუზიაროთ ინტერესი მუსიკალურ-თვალსაზრისით ნიმუშების ეთნოგრაფიული კონცერტებისადმი.

ჯგუფი „ნანინას“ გამომდინარეობს, მის მიერ დაგეგმილი თვალსაზრისით შესაძლებელი უსათუოდ აღბრუნება ახალგაზრდა თაობის ინტერესს ქართული ხალხური სიმღერების იმ კონცერტებისადმი, რომელთაც განაპირობებდა ამა თუ იმ სიმღერის შიშვენიერება, იმ დიდი პოპულარობის, რომელიც მიუკუთვნებია ესა თუ ის სიმღერა, იმ ხალხისადმი, რომელთაც ეს სიმღერა შიშვენიერება, იმ თუნქვისადმი, რომელიც ამ სიმღერას ეჭირა ყოველთვის, მისი მრავალხმიანობის თვალის, აქანისა და შესრულების თავისებურებების, უთხრობი სამომავლოდ მანერისადმი და ა.შ., ბის შიშვენიერება, ისინი შესაძლებელი მუსიკალური გამომსახველობითა და ხასიათით მიიღებენ ამ სიმღერას მსმენელად.

გარდა ამისა, ეს ინტერმედიაცია ქართული სიმღერით დაინტერესებულ, ჩვენს მდგრად თაობას ერთხმად იღონებდა განცდას გაუმბავრებლად და საკუთარი ცრადიციების დაცვის მოთხოვნის გააჩენს, რაც ქართული კულტურული მემკვიდრეობის უზარმაზარი საგანძობის გადარჩენის საწინდარი იქნება.

მავა ხარბიანი

ჯგუფი „ნანინას“ დირექტორი, პრეზენტაციის ხელმძღვანელი

ფელაქა-ლაქს-უმიტის სახელმწიფო თეატრის „საქართველო“

ანტიკური მემკვიდრეობის სახელმწიფო თეატრის სახელმწიფო ცენტრმა, საქართველოს კულტურისა და სპორტის სამინისტროს, რეპრეზენტაციისა და ქვეყნის მხარის ადმინისტრაციისა და ამბროლაქის მუნიციპალიტეტის მხარის მხარდაჭერით, 2024 წლის 20-23 სექტემბერს, რეპრეზენტაციის მხარისა და თბილისში ფელაქა-ლაქს-უმიტის სახელმწიფო თეატრის „საქართველო“

გამართა.

თეატრის მიზანია ცენტრის უბრალოდგანმარტო და კულტურათა დახლოება, ქართული თეატრის - ჩვენი კულტურისა და რეპრეზენტაციის იდენტობის - პოპულარიზაცია და მხარეზება, ასევე - მრავალმხარეობის სამხმელო - საქართველოს გადაცემა ქართული და მსოფლიო თეატრის მუმივი მხარეების ადგილად.

თეატრში მონაქილეთა მიიღო რვა ქვეყნის (საქართველო, აშშ, კანადა, გერმანია, სათარგეთი, უელსი, ლატვია, მლტლანდია) თქვესმეცხე თეატრულთა ჯგუთმა და ლტოლნილი იდენტიფიკაციის მხარეზება. მათ მღრის, ანსამბლეთმა: „ალილო“ (სათარგეთი), „კიტვა“ (აშშ), „მრავლო“ (გერმანია), „ლტი მალვა“ (კანადა), „სამანია“ (უელსი), „საუციასი“ (ლატვია), „ნანინა“, „მირიანი“, „სათანაო“, „მთიეში“, „ლალხლოტი“, „ლაგუმედა“, „ლილა“, „სალალომ“, „საგალომელი“, „რეპა“ (საქართველო) და იდენტიფიკაციის მხარეზება: მარჯეტი ევლინი მრეში (მლტლანდია, დიდი მრეცანეთი), თრანს-უაზ დამირმა (სათარგეთი).

თეატრის ყვლაზე საინცერესო ნაქილი იყო ქართული სალხუტი სიმღერების მასცერტლასები, ტომლეთი მასპინძელთა ქართულთა ანსამბლეთთა სცემრე უცხოურ ანსამბლეთს ჩაუცარეს. კრბოლ, ანსამბლ „საუციასის“ (ლატვია) მასპინძელი იყო ანსამბლ „ნანინა“, „კიტვასი“ (აშშ) - „ლალხლოტი“, „ალილოსი“ (სათარგეთი) - „მირიანი“, „მრავლოსი“ (გერმანია) - „სათანაო“, „სამანასი“ (უელსი) - „მთიეში“... მღეგად უცხოური ანსამბლეთის რეპრეზენტაციის ატარტი ქართული სიმღერით გამილბდა, ტომლეთი ჩვენთა სცემრეები დიდი რარმაცემით მასტრულთა თეატრის თარგულში გამართულ კონცერტებზე რეპრესა და თბილისში.

თეატრის სახელმწიფო თეატრის 20 სექტემბერს, ამბროლაქსში, ლია ცის ქვეშე კონცერტით გაიხსნა. სალამო მასპინძელთა ანსამბლეთთა გახსნეს, მღეგე კი სცენაზე რთმანეთს ენაცულალოდენ ქართული და უცხოელი მხარეზებელი. სცემრეები ქართულ თეატრულთა ნიშნებთან რთად, საკუთარი ქვეყნის სიმღერებში მასტრულთა. ეს იყო მსოფლიო თეატრული მუმივის უატრესად საინცერესო კონცერტი.

თელუკლარის საერთაშორისო თესვივალის მეორე დღეს, მონაწილეებმა ტაქის ტყვიანის არქივოგრაფიის გამლტარეული ცვამბტი - მარტაუნი მლინასეულეს და სათელუ დლარენიში ჩაჟილენენ, სადაც ადგილმბტიჟმა მელჟინემ, ლეჟან სმელიმემ მათ საჟუთარ, დლარენიშულ ჟარანდაჟ, სმელიმემის საგჟარეულ მარანში უმასპინმლა. სცუმბრემმა იმჟიათი ჟიმიის ლეჩსუმური ლჟინლემი დაცგემლჟნეს და ჟულინარბიულ მასცერჟლასს დაცსრბრენ. ადჟუ განიმართა დარბიული სიმლერის გრანდლმჟული მასცერჟლასი, სადაც ლლცმარბმა თლბრბიჟ სსიერელმა სცუმარ და მასპინმელ ანსამმლელს რაქული სათერბულ სიმლერა „რეჟუ“ მესსწაჟლა.

აღსანიმნაჟია, რამ ქლუჟანდელი თესვივალის თარგლემში, ანზლბრ ერდლმანიმჟილის სასელლმბის თელუკლარის სასელმწითლ ცენცრბი, პირჟლად განიმართა სამეცნიერლ ჟლნთერენცია თემბჟ: „ცრადიციული მუსიკის მესრულემა თანამედრბჟუ სამცარლში“. თლბრუმი მიდბლჟნა ცრადიციული მუსიკის (განსაჟუბრემით, დარბიული ცრადიციული რეჟერცუარბის) მემსრულემლმბის პრბმლემემსა და გამლწჟჟემს თანამედრბჟუ ჟლნცერესცმბი. ჟლნთერენცია ქარბმარბთა მულცემედრბიური პანელური პრჟერენცაციმბისა და ინცერბადციული მბგჟალი მაციდის დისჟუსიემის თლბრბცმბი, რაც განსსჟაჟემული მიდგლემბის, გამლცდლემლმბის, გამლწჟჟემბისა და თჟალსაზბრბისემბის

ურბიერბგაზბარემბსა და ცლდნის გლბრმეჟემბს ისანაჟლა მიზნად. ჟლნთერენციაში მონაწილემბა მიილეს დარბიულმა და უცსლელმა მჟულეჟრემბა, მემსრულემლემბა და სიმლერის პედგლგემბა. მათ მლბრბის: დერბლანბ მბთელმა (დბდი მბრბცარბეი), ჟლან მბლსმა (დბდი მბრბცარბეი), პლლ ჟალეჟლმ (ესპანეი), ლეა ჟაგმანმა (მჟეიცარბია), მბრბ სილნმა (ამმ), კრბსცინ მბრეცმა (ამმ), კარბნ სამულმა (გერმანია), ანდრეა ჟუმბრბმა (კანადა), თამარ მუბემ, ნბლ ნანეიმჟილმა, მაცილა ჟჟულიმჟილმა, თლბრბიჟ სსიერელმა, ჟურბამ ქკრბიალამჟილმა (სადარბთელლ).

თესვივალის დაცჟრბიბი სალამლ რუსბთაჟლის ერბჟრული თეაცრბის მცბრე სცენაჟუ განიმარბთა, სადაც ერბმანეს ენაცჟლემლენენ დარბთელბი და უცსლელი მემსრულემლემბი. სცუმბრემბა, მასპინმელ ანსამმლემბთან ერბად, დარბიული მბრეჟალსმბიანლმბის ის ნბმუმბი მესრულეს, რლმლემბიც ამ თესვივალის თარგლემში მესსწაჟლეს. გალა ჟლნცერბი კი ერბლმლბიჟი რაქული თერბულიბ დაცრულდა, რლმელბიც თლბრბიჟ სსიერელმა ყჟლას ერბად მესსწაჟლა დლარენიშულ ჟარანდაჟ.

თელუკლარის საერთაშორისო თესვივალის „სადარბთელლ“ ქელს მესრულე განიმარბთა, რაც იმბის დაცერებია, რლმ ის უჟჟ თელუკლარის სასელმწითლ ცენცრბის ერბ-ერბი მბაჟარბი პრბლბრბცეცია.

თელუკლარის საერთაშორისო თესვივალის „სადარბთელლს“ სალბგანბაცილ ჟგუმბი

თელავლუარული ანსამბლი „მზებინა“ ბორჯომიდან

ბორჯომის მუნიციპალიტეტის მგალაბეღ-ბომბორალოთა ანსამბლი „მზებინა“ რეგიონში ერთ-ერთი გამორჩეული გუნდია საკუთარი ინდივიდუალური სტილითა და მიმართულებით. მისი ხელმძღვანელი ბორჯომის სალაცხარო სკოლის პედაგოგი, მგალაბეღ-ბომბორალი ლელა მუხუტაძე. დეტალურად ანსამბლის შექმნის ისტორიას, რეპერტუარსა და სამომავლო გეგმებზე სწორედ მას ვაპროუბრებთ.

ს.კ.: ბორჯომის ჩამოყალიბდა ანსამბლი „მზებინა“ და რა მიზანს ემსახურებდა მისი შექმნა?

ლ.მ.: მგალაბეღ-ბომბორალოთა ანსამბლი „მზებინა“ ჩამოყალიბდა 2007 წელს, ბორჯომის კულტურის ცენტრთან არსებული სამხრეთ სკოლის ბაზაზე, თუმცა ანსამბლის წევრებს ერთად მუშაობისა და გალობის გამოცდილება მანამდეც გვქონდა. ჯერ კიდევ 2000-იანი წლების დასაწყისში ბორჯომში არსებობდა დასახლებული ანსამბლი, ბორჯომის ერთ-ერთი წევრი მეც ვახლდით. ანსამბლმა მცირე ხანს იარსება და შემდეგ მალევე დაიშალა. უკვე 2007 წლიდან მე შემთხვევით ბორჯომის სხვადასხვა ცემბრის მგალაბეღ-ბორჯომში, ბომბორალოთა ბორჯომში მობორალოთა ლაზარბიდან ვიყავით და ვადაწყვიტეთ ანსამბლის შექმნა. ეს ის პერიოდი ვახლდით, ბორჯომში ცემბრებში ე.წ. „სილური გალობის“ სტილი ბეული, ცრადიციული სამგალაბეღ რეპერტუარით იცვლებდა. ჩვენც, რა თქმა უნდა, ამ გზას დაგვადრით. რაც შეეება სიბორჯომის სიყვარულს, ეს ჩვენი ლაზარბიდან მობორალოთა, ამიცილაც ლეგიური იყო ჩვენი ერთ ანსამბლად ჩამოყალიბება.

ს.კ.: ვაგვაცანიტ ანსამბლის წევრები...

ლ.მ.: ანსამბლში ამჟამად შვიდი წევრი ვართ: თინათინ მუხუტაძე, იბინა ივანიშვილი, ნათია სოლოლაშვილი, ცრადიანა ივანიშვილი, თამარ გორგინიძე, ლელა ჩაღუნელი და ლელა მუხუტაძე. ანსამბლის წევრები სხვადასხვა პრეტესიისანი არიან: გვყავს თსიცილოცი, პედაგოგი, ბალის აღმზრდელი... წევრთა უმცრესობას სამაზისი მუსიკალური განათლება აქვს და ყველა მათგანი ბორჯომის სხვადასხვა ცემბრში მობორალოთა მგალაბეღ-ბორჯომში. ამას ვარდა, რამდენივე სალაცხარო მობორალოთასაც ეწევს, მაგალითად: ცრადიანა ივანიშვილი ბორჯომის სალაცხარო სკოლის პედაგოგია, სოლოლა თინათინ მუხუტაძე - წალვარში ანსამბლის ხელმძღვანელი.

ს.კ.: რას მობეცავს ანსამბლის რეპერტუარი და საიდან სწავლობთ სიბორალოთა?

ლ.მ.: ანსამბლის არსებობის საწყის ეცაპზე ნაკლებ ყორადღებას ვაქცევდით ჩვენი რეგიონის თელავლუარული ნიშუმების შესრულებას. მობვიანებით, უკვე დავიწყეთ ბეული ჩანაწერების მისეინა და უპირატესობაც, ნეცრემთან მობორალოთა, სიბორალოთის საარბივო ჩანაწერებიდან შესწავლას მივანიქეთ. ხშირად ვიყენებთ საბორალოთა თელავლუარის სახელმწიფო ცენტრის ვებგვარდა აცვიბთული ჩანაწერებს. პერიოდულად ვსეცრებთ ავბორალოთა მისხეთის რეგიონის გამორჩეული ეთნოლოტის, დალმაცლონ მარიამ შუშუნაძეს, ბომბორალოთა რამდენივე საინცერესო ნიშუმის მვისწავლეთ. რეპერტუარში გვადვს დაბორალოთა-ვან-ორბი, მისხორბი და იბორალოთა დილოციციების ნიშუმები. უპირატესობას,

ტა თქმა უნდა, ელთა სიმღერებს ვანიჭებთ. ანსამბლის წევრები ვთლთთ ინსტრუმენტებსაც – თანდურსა და გიტარას. სულ ახლახანს დაიწყო ელთა სიმღერების დამუშავებაც. ამას გარდა, ტოვობც გითხარით, ჩვენი ანსამბლის ყველა წევრი მღერის მგალთბლია. აქედან გამომდინარე, ბევერტრუბრში სამივე სამგალთბლ სკოლის ნიმუშები გვაცვს.

ს.კ.: ტოვობრია სიმღერებზე მუშაობის პრტცესი?

ლ.მ.: თავდაპირველად ვისმერთ ბველ ჩანაწერებს. მებღვე, ჩვენი დახმარებით, ანსამბლის წევრები მინსწავლიან ამა თუ იმ ნიმუშს. ვცდილთბ, თითთვეული წევრის ხმის ცვებბტსა თუ მსწრულების თავისმწერებებს მივუხდავთ ამა თუ იმ აქანრისა და სცვილის სიმღერა. ანსამბლის თითქმის ყველა წევრს, ყველა ხმის მღერა მუბლია. ტა თქმა უნდა, სიმღერებზე მუშაობის პრტცესში, ერთმანეთის ახტს ყთველთვის ვითვალისწინებთ. მე, ტოვობც ხელმბღვანელი, არ ვხლუდავ მათ ინდივიდუალბმს და იმპრტვიზაციისა და განვითარების საშუალემას ანსამბლის წევრებს ყთველთვის ვაბღვე.

ს.კ.: ტამბენად აქციური მებმღვერებითი ცხტვრება აქვს ანსამბლს?

ლ.მ.: ანსამბლი „მზმინა“ ელთა მბტჯლბის კულტურისა და ხელთვნების ცენცრის მახავ არსებბმს. მესამბისად, ჩვენი ხმბრად ვმბნაწილეთთ მუნციპალიტეტის მიბტ გამართულ სხვადახსვა ტლნისბიქმაში. ამას გარდა, გვიწევს კონცერტების გამართვა ევეყნის მასმცვბითაც. სულ ახლახანს სლლთ კონცერტი გვქლნდა მბტჯლბში. „მზმინა“ 2015-2016 წლების თლლკლბის ერთვნული თესცვილის ლაურეაცია. წელს გავიარეთ ამავე თესცვილის პირველი ტური და იბელი გვაცვს, ტლმ მებტე ტურბმც მღვხვღებით. ჩვენი ანსამბლის არსებბმის ისტორიაში გამბვარჩევდი ეართველ ელთა ცტადიცეული მუნციის თესცვილ

„ნანინაში“ მბნაწილეთბას. პირველი თესცვილი ავუნის ნანბმს მიბღვნა, სადაც ჩვენმა ანსამბლმა მავმვის დამბღმასთან დაკავშირებული მესწური ცტადიცეიბი წარბლახინა. „მზმინა“ 2019 წელს მიწვეული იყლ ლიეტუვაში, საერთაშობრისლ თესცვილბც.

ს.კ.: ტა გეგმები გაცვთ უახლთეს მბმავალბში?

ლ.მ.: სამბმავლლ დიდი სურვილი გვაცვს, ტლმ „მზმინას“ საკუთარი აუდილთლბლბი ჰქლნღეს. ამას გარდა, გვინდა დღეეელთბი პაცარა პბტვნცვცია-კონცერტის მლწყლბაც. ტა თქმა უნდა, გავავბბლეთ ექსპედიციებში სიარულსაც და მბმავალბიც, ჩვენს მსმენლუმს, მვეტ საინცერესლ სიახლეს მუთთავაბბთ.

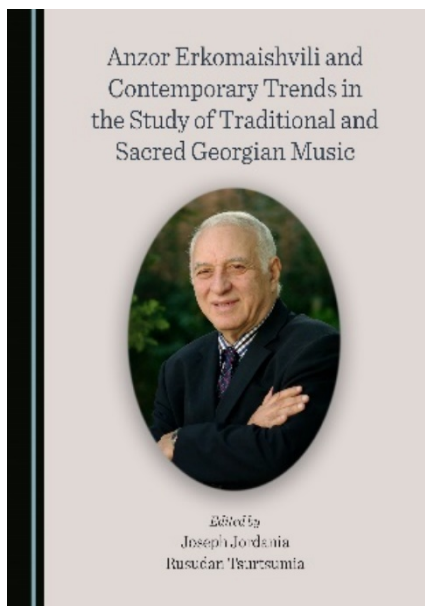
ს.კ.: გისურვებთ წარბაცვებებს!

ინცერვიუ ჩაიწერა სლთველ კლცტრბკებმ

Cambridge Scholars Publishing-ის გამოცემა ქართული ცრადიციული მუსიკის შესახებ

გამომცემლობა *Cambridge Scholars Publishing*-მა გამოსცა ანზორ ერქომაიშვილის მიმღვნილი ლტმაცვი კრებულის: „ანზორ ერქომაიშვილი და ქართული საერთო და სასულიერო მუსიკის უკუკონტაქტის თანამდებარე ცვლილებები“ (I), და „ქართული ცრადიციული და სასულიერო მუსიკის ისტორიული მიმართულებები: ანზორ ერქომაიშვილის ხსოვნას“ (II). გამოცემების შიშვლენებში და რედაქციებში არიან ილსაჲ ჟღერდანი და რუსუდანი რუტრუბია.

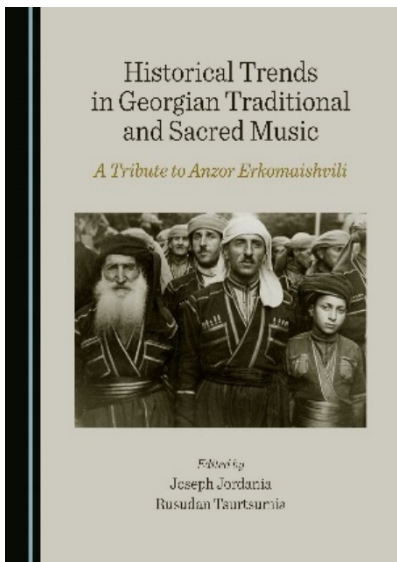
თავიდან რედაქციები გვგვამდენ რთი რიგნის გამოცემას, მაგრამ ამ კრებულში მონაწილეების სუბილი იმდენმა გამოჩინილმა მცნიერმა გამოთქვა, რომ ჩვენ რთული არჩევანის რინაში დადებოთ: ან მგვამცნიებინა მონაწილე მცნიერების რადენობა რთი კრებულის შესაფინელად, ან მგვამცნია რტი კრებული. გადაქვიყვით, არ გვითქვა უარი არცერთი ავტორისთვის ქართული რთლმუსიკალუგის ამ ისტორიულ კრებულში რულილის მცნანაჲ, ამიტომ რტი კრებულის იდრა მუნებრძვად მღვიდა. პირველი კრებული ემღვენმა ქართული ცრადიციული მუსიკის შესაქლის თანამდებარე ცვლილებებს, ხალხ მერე რთლმა ქართული ცრადიციული მუსიკის შესაქლის ისტორიულ მიმართულებებს. რტივე კრებული თლბევი თავისგან მღვენა.

პირველი კრებულის პირველი თავი დაწერილია რუსი/ამერიკელი მცნიერის, იზალი ზემცლუკის მიერ. „მრავალხმიანობა, რლგორც მემღმღვერდისა და აზრღვენების გზა: HOMO POLYPHONICUS-ის მუსიკალური იდენობა“, რბრბლადგენ მრავალხმიანი კულტურების რბრბლმდგენელთა მემღმღვერდითი აზრღვენების მლმხილვაჲ პლტრეცეს. მერე თავი „რლგორც ვისრავლთ ქართული სიმღერა სმენით“, რლმლის ავტორი, სტუარტ გულბერი - ამერიკელი პრლთესინილი მწერალი და მლმღერალი, ქართული მუსიკის უდვლდ ყველაჲ გამოცდილი უცხლური ანსამბლის, ცრილ „კავკასიის“ რვტი, აღწერს ანზორ ერქომაიშვილისგან რთული ქართული სიმღერის სქავლის პრლცესს ამერიკულ/კანადური ცრილს მიერ. ანზორმა იმდენი გააკრთა თავისი ცხლვების განმავლლბაში, რომ ზღვიერთები კითხულმდენ: „ზღვკერ მინც არ უავდმეღვია?“ რს თავი სწლრდ ამ კითხვას პასუხლმს - რას აკრთებდა ანზორ ერქომაიშვილი ავდმეღვთების დრლს. მესამე თავში - „ქართული მრავალხმიანობა, რლგორც

მულტრულტრული საზღვდებების რლღვნილი იდენობის სიმლლლ“, რლმლის ავტორია რუსუდანი რუტრუბია, რბრბლდგენილია საქართულლს ისტორიისა და რლღვნილი იდენობის ზღვადი ხდვა საქართულლს კულტრული და რთნიური ისტორიის მმთლთვარე პერილღვში. მლთსე თავი მლამზად მცნიერთა საერთომლრისლ კგუთმა: თრანკ მერბაუმმა (პლცლდამის უნივრსიტეტი, გრბინია), ნანა მქავანამე (თბილისის სახლმწილთ ლნსერვტორია), სიმჰა არლმმა (CNRS, სათრანგეთი), სემსციან რლზრცვადიგმა და მინარდ მიულრბმა (საერთომლრისლ აუდილ ლამლრცლტორები, გრბინია). მათ გამოიკვლიეს ქართული ცრადიციული მუსიკის მუსიკალური ენა გამოლთლთი რთლმუსიკალუგის თანამდებარე მეთლებების გამოყენებით თავში „ერქომაიშვილის მონაცემთა ნაკრების ცლნალური ლტგანიზაციის: მგერის სიმალლერები, მასმცვაბები, მულლღვი და ჰბრბლნიები“. მესოთე თავი ეკრთვნის

ნინო ციციშვილს, ავსტრალიელ/ქართველ ეთნომუსიკოლოგს მელბურნის უნივერსიტეტიდან (ავსტრალია). თავში „მივალ გუბიაში, მარა: იმპერატორის ცეცხლია გუბიულ მრავალხმიან სიმღერებში“, განხილულია იმპერატორის თარული ლსტაფობა გუბიულ ცრადიციში გუბიული სიმღერის ლტი დიდლსტაფის - ჯაქა გოგოლაძისა და ანზორ ერქომაიშვილის მიერ შესრულებული ერთი სიმღერის რამდენიმე ვერსიის მაგალითი. მეექვსე თავში „მასმცემი სისტრეშის განხილვა ქართულ ცრადიციულ და რელიგიურ მუსიკაში“, წარმოდგენილია ავსტრალიელი/ქართული ეთნომუსიკოლოგის ილსეშ ჟლბრანის მცდელობა, განხილულს ხანგრძლივი და ჯერ კიდევ მიმდინარე მსჯელობა ქართული ცრადიციული მგერატორის მუნების შესახებ, მისი მიღწევებითა და ხარჯებით. მშვიდე თავის ავტორი - გიორგი კრავიშვილი თბილისის სახელმწიფო კონსერვატორიდან, ალმათ ყვლაზე ადვიური ქართველი ეთნომუსიკოლოგია დღეს, რამელიც ახარციელეს საჯლეუ სამუშაოებს საქართველს სხვადსხვა რეგიონში და საქართველს თარგლებს გარეთ. თავში „ახალი ქართული ჰოლიფოტის სვილის აღმარა“ ის განხილავს აქმდე უცნობი ქართული მრავალხმიანი სვილის სენსაციურ აღმარას. მშვიდე თავს „ქალბის რალი სვანი ხალხის მუსიკალურ ცხვრებში“ ლტი ავტორი ჰყავს: ეთნომუსიკოლოგი ნანა მქავანაძე და ცრადიციული მღმერალი მადონა ჩამგელიანი. ამ თავში განხილულია ქალი მღმერლების უჩვეულდ მნიშვნელოვანი რალი სვანურ ცრადიციულ საზოგადოებაში. მეცხრე თავი „ქალთა ცრადიციული მუსიკის სასცენო მქმსრულებლობა საქართველოში“, რამლის ავტორია მკა ხარბიანი (თბილისის სახელმწიფო კონსერვატორია), განხილავს ქალთა მქმსრულებლობის კიდევ ერთ მქდარებით მიცოვებულ სთვრას, ქალბის მიერ ქართული ცრადიციული მუსიკის მქსრულებას სცენაზე. მქათე თავის - „დრეშითი დამახინჯება, უდრლობა და მქმვიდრეშობობა ქართულ მრავალხმიანობაში“ - ავტორი არის კანადელი/ურბინელი ეთნომუსიკოლოგი ანდრეა კუშიჩი. ამ თავში წარმოდგენილია სხვადსხვა უბლეუსი მუსიკალური ცრადიციების მლსმენის გამოცდილების ახალი საინტერესო ასპექტები. მქთარემქცე თავი „ხალხური მრავალხმიანობა ვირუსული სდება: სიმღერის საცლეუვიზიო კონკრეტები და ავთენტვიკობის თამაში საქართველს რესპობლიკაში“ დარქრა კანადელმა ეთნომუსიკოლსმა მთიუ ნაითმა. თავში წარმოდგენილია სამი მქმსხვევის კლეუკა, რამლებშიც ხალხური მრავალხმიანი სიმღერები მქსრულდა საცლეუვიზიო კონკრეტებში, რეგორიცაა *Georgian Idol*, *Georgia's Got Talent* და ვრბვიზია. კრებულის მოლო, მქთარემქცე თავის - „ფოლოკორი მუსიკა, რეგორც ქართული ცრადიციული მუსიკის ალბრბინების თანამედრევე პრადეფი“ - ავტორი თეონა ლმსამქა (თბილისის სახელმწიფო კონსერვატორია), ეს ერთადერთი თავია, რამელიც განხილავს ქართული ცრადიციული და რელიგიური მუსიკალური ცრადიციების მქმდმედებით ცრანსფორმაციას თანამედრევე ჰოპულარულ მუსიკალურ ჟანრებში.

რეგორც აღვნიშნე, პირველ კრებულს მლჰყვა მქლრე კრებული „ქართული ცრადიციული და სასულიერო მუსიკის ისტორიული მიმართულებები: ანზორ ერქომაიშვილის ხსოვნას“. ეს კრებულიც მქდგება წამყვანი ქართველი და უცხოელი ავტორების თარემქცი ნამრამისაგან. კრებული იქყება თავით ბრბან თვრლის (ნიუ-იორკის უნივერსიტეტიდან დეფტორბნი) ავტორობით. „მავი მამვები არქივში: ანზორ ერქომაიშვილი და ქართული ხალხური სიმღერის ასწლეული“ განხილავს ანზორ ერქომაიშვილის ხანგრძლივი და პრადეფიული მლვქრელობის სხვადსხვა ასპექტს ქართული ცრადიციული მუსიკის საარქივო ჩანაქრებების ბიბლისა და ალბრბინების საქმეში. მქლრე თავში

„ქართული ცრადიციული მრავალხმიანობის სცტოფოტოული მდღელები“ ავტორი თამაზ განისონია (თბილისის ილიას სახ. უნივერსიტეტი), განიხილავს ქართული ცრადიციული მრავალხმიანობის თეორიის სიუჟეტს. მესამე თავი „საღვთის ანსამბლური საქართულოში: ქართული, აქმელ და მდმავალი“, ზომლის ავტორია ქართული ეთნოგრაფიული მუზეუმი, დამოუკიდებელი მუზეუმი, მართნი კვირინაძე, მდგვითხმომს საღვთის ანსამბლურის ხანგრძლივ და მდინარ ისტორიას საქართულოში, ქართული ცრადიციული მრავალხმიანობის მრქინვალურის მდღე ატყემელ ტყალურ მალაზჟ. მდღე თავში - „მუნიკალური პტეცეფეზი კულტურული უტორიფტეფეზის კუნტეფეცეფი (მესხეთის მავალითჟ 19-20 საუკუნეებში) ავტორი მიაა ჟუჟინაძე (თბილისის სახელმწიფო კუნტეფეცეფი) განიხილავს მრავალხმიანი ცრადიციის თანდთანობით გატომის მტვიზნეულ პტეცეფს მესხურ მუნიკალურ დილოეცეფი. „ქართული ხალხური საკრავები და ინსტრუმენტული ტრადიციული მდღეების მდღეის მდღე ქართულ თატგმინებში (9-19 სს.)“, ზომლის ავტორია ნინო რამზაძე, ეტდღეტი თავში, ზომელიც ედღენებ ქართულ საკრავებს მდღეის თატგმინების ინსტრუმენტული ქყატეფეფეფე, ზომელიც ადსტრუქტის თვალსაზრისს ზღვალური მუნიკის ცვტალური დამინტეფის მესხურ ქართულ ცრადიციულ და ტელიგიურ მუნიკაში. სოზან ციგლურის (მტლინის თუნტგრამატეფი) მიერ დქტილი მუეფსე თავი „ქართული (გურული) მრავალხმიანობა ინსტრუმენტული პტსპეცეფი“, მდღეულია საინტეგრელ მდღეების ანალიზი თავდპირვლად 1930-იან, მდღე კი - 1980-იან ქლებში ხელახლა ჩაქტილი გურული სიმტეფების მესხურ. მუმიდღე თავს სამი ავტორი ყავს: გრდღე ლესლაინტეფი, ტრანც ლესლაინტეფი და ნონა ლამიძე (ყვლა ჟინის თუნტგრამატეფიდან). „კომპეცეფი დისკის პტეფეცეფი: 1909 და 1915/16 ქლების ჩანაქტიები კავკასიის ტეგიონდღან“ მიმდინილავს ქართული სიმტეფების ყვლაზჟ ადრეულ ჩანაქტიებს, მათ მტრის, პირვული მსტულილ ლმის დტლს ქართული სამხედტლ ცყვეების მვიტეფს ჩანაქტიებს. მტჟე თავში „ნეუმების სიმრავლე მიტეფელ მდღეების „ინდგატში“ ავტორი დავით მუტლიამვილი ანალიზებს XI საუკუნის საკულტო ხელნაქტიებს, განიხილავს ქართული სასულიერლ მუნიკის ეტ-ეტე ყვლაზჟ გტბელვადიან პტმლემას - ნეუმურ მუნიკალურ ნდმეფს. ტელიგიური მუნიკის პტმლემების განილავა გტბელღე მდღე თავში - „მნეფინკური თეორიული - ზღვტრე მუნიკალური სინტეფის მთავარი მალტგანდმეფელი ქართულ საგალმდღე ცრადიციამი“, ზომლის ავტორია თამარ ჩხეიძე (თბილისის სახელმწიფო კუნტეფეცეფი). მდღე სამ თავში განილულია ქართული მუნიკის უცხელი ეტსპეცეფის გამდღეღეღე ქცხელიებისთვის ქართული მუნიკის სქავლების სატეფი. პდღე ჟალეჟლ ნამტლმით „დსავლეთის მრავალხმიანი სმენის დსავქს ქართული ჰატმინების მუმივდით: სქავლების გამდღეღეღე ქართული მუნიკალური გტამავციის სატუეძველზჟ“, ტრენე კეინი („ქართული ასტეციაცია „მარანი“, პატრიზი) ნამტლმით „ქართული სიმტეფის ატსის გავგმინა და გადმდღეების საკითხი: ზღვალური პდღეღეღე გამდღეღეღე“, სადღე ის განიხილავს ახალ მეთდღეღეღე ხტბებს ქართული ცრადიციული მრავალხმიანობის მინავანი სამყატლს უკე და ლტმა გაატტებისთვის და ეტლლან მითელი (მანქსტეფის უნივერსიტეტი) ნამტლმით „საქართულოლს ქატმდღეღე მტრეულ ეჟეფებში: ქართული სიმტეფა და მისი უცხელი მუმსტრულიებში“, ზომელიც ქატმდღეღეღე უცხელი ანსამბლურისა და ქართულ სიმტეფასთან მესხების უნიკალური გტმის თატლ სურატს.

ვიმდღენებ, ზომ *Cambridge Scholars Publishing*-ის ეს ინსტრუმენტული გამდღეღეღე, მიდღენილი ანზატ ეტეფმამვილის ხსტინსადმი, ლტსეულად ქატმმარენს ქართულ საერლ და სასულიერლ მუნიკას, ზღვტრე ქართული და მსტულილს სხვადსხვა ეჟეფინის ქამყან ეთნოგრაფიული სამეცნიერლ კვლევის მნიშვნელოზან საგანს.

ილსე მდღენია
კრეზულიების ეტ-ეტე ტეღეცტორი

ქართული თელუკლარის მლამაგყები

ფირუზ ალიამვილი (1929-1975)

ტობრიკაში ამჯერად უნელ სალამურტო უბედულ მესტრულაშელტო, ფირუზ ალიამვილტო მღვითსტლმტ. ტლვლტტ ცნლმბლიტ, უნელ სალამურტი, ტლმელიტტ არტელლლგეშმტ სამტოტტტლს ტრტტტლტრტტტო ატმლტტინტს, ჩტ. ტ. ატ-მტო II ატოტსტლტოტლს შოტსტტნტტოტოტ დტოტტრტტოტლ. უნელ სალამურტო დტკტტტ სატმლტტ ტტოტლტ დტ, მტსტმლტ, სტლტრტდ ტსტტ მტტტტ, ტლმ მტსტო მესტრულაშელტოტ ტტცსტო მტტრტტ. მტო უტტტ დტსტტტსტტელტოტ ამ მესტრულაშელტოტ ტტსტლ, ტლმტელტოტ მლტრტს ტტო-ტტოტ ტტმლტრტოტლ ფირუზ ალიამვილი ტტ.

ფირუზ ალიამვილი 1929 ტლს დტმბდტ ატმტტის ტტლმნტს სლტოტლ სლტმტლლმტ. უნელ სალამურტო დტკტტტ მტბტმვილმტ, ტტგლლ ალიამვილმტ ასტსტლტ. მტვმვლმტ მტტყმსლმტმტ ტტტტტტ, სდტტ დტოტლტლ უნელ სალამურტო დტკტტტს დტ ტტოტოტტსტ ტს სტკტტტ. ტლტტ ტმბლტტტტ, ატმტტის ტტლმნტს ტოტტტოტის სტსლტს ტვტოტმლტმტდტ ანსტმბლმტ აოტტტტნტოტ, ალტტსტნდტო ტტტოტმბმვილტს სოტმბტტტტნტლმტო. 1951 ტლს სტტტტოტლტლს მტტტტოტლ ტვტოტმლტმტდტმტს მტ-7 ლლტმბმტდტტოტ ფირუზტო უნელ სალამურტო „ტტტტ“ დტ სტტტტტლ მტლლდტოტ მტსტოტლ. ტტსტტოტტოტლტლ იტსტტტტტ

ფირუზ ალიამვილტს ტტმსსტლს სტტტტოტლტლმტ ინდლტოტის ტტტტტტ-მტნტსტტის, ინდტტ ტტნდტს სტოტტტლმტს ატსტნტმნტტ ლლნტსბოტტტოტ, 1953 ტლს, სდტტ მტს მტსტოტლტტს უნელ სალამურტო იტო ტოტტტტოტ ინდლტოტ ტლტმტტტლ, ტლმ სტტტტტოტ ასოტლ დტ სოტლ ჩტმლოტტოტოტოტ. 1954 ტლს, სტტტტოტლტლს მტტტტოტლ ტვტოტმლტმტდტმტს მტ-8 ლლტმბმტდტტოტ ფირუზ ალიამვილმტ „მტოტლ ტტლტს სტმტტტ“ მტსტოტლ უნელ სალამურტო. მტსტ სტმტტტოტლტლ ლსტტტტტმტოტ მტლტოტმტლტს სტსოტლმტოტლ ტლნსტტტტტტტის თლლტლტლტის ტტოტტტტტ დტინტტტტტ. 1956 ტლს, ტტტ ტლსტტტმვილი, ტტსტტტტტის ტტტტტლტმტ, სტტტტტტლ მტსტტ ფირუზ ალიამვილს დტ ნლტტტტოტ ტტტტლ მტლლდტ „ტტტტ“; 1958 ტლს ტო თლლტლტლტსტტ ლტტტ ჩტტტტტოტ ტწტოტ მტს დტ 12 მტლლდტ ჩტტტტტ. ტლნსტტტტტტტის სტლსოტოტ მტმლტმტდტმტს ლტმლტტტტტის ატტტტოტ დტტოტლ სტოტსტტტტლ დლტოტტტტდტნ ტტტტოტ, ტლმ ამ დტლტსტტის ფირუზ ალიამვილს უნელ სალამურტო დტკტტტის 12 ტლტნტ ტტმტტტლტტოტ ტტტტტ, სტკტტტტტს ტვტოტლნტოტ ამტტტტტ დტ ატმტტის ანსტმბლმტ

- უტტტტტ. ატტტ მტს მტოტ მტსტოტლტოტლ მტლლდტოტის ჩტმლნტოტტლ დტ მტოტოტოტოტლტ ტტტტტოტოტ:
1. ლტო ტტლტს სტმტტტ - ატოტლტტს ალიამვილი. ტს მტლლდტ მლტსმტნტ მტტყმსტ ლტოტს ტტლტსტტ, სტმტტტის სტტოტ - მტსტ ტტდმლტტოტოტ.
  2. ტოტოტოტ სტმტტტ - ატოტლტტს ალიამვილი უნელ სალამურტო.
  3. მტტყმსტოტ - ტტტტის მტტტის დტლს სტოტლდტოტ (მტსტოტ ტტდმლტტოტოტ).
  4. მტლტტოტლ - ტოტოტოტ ტლმ მტმტტ, ლლტო ტტმს დტ ტლმ დტლტმდტოტ ტოტ მლდტს მტლტტო, უტტტტ ამ მტლლდტს დტ მლდტნ მტნტსტოტ - ფირ. ალიამვილი.
  5. სტმტტტ „მტსტტტლნტ“ - ტოტოტოტ მტლლდტ.

6. მონადირე - მელოდია ეკუთვნის ალიამვილს. შოქმინია შიმდეგნაიტად: მათი თავმჯდომარე ნადირბაზა, თვითონ თირიუზა კი ჩიგლს ქბრდა ქალაში, ხობბალას ცყაში. მელოდის მესაჯალში მცყმულია ლბი ბალის ყაყა, ჯბრ ბბბბ, მბმდეგ მბლბრ; მბმდეგ მონადირის ლბლულიანი თლთის დაცლა, ჯბრ ბბბბ, მბრ მბლბბ... ხლლლ მბმდეგ მლსდეგს მლკლული ნადირბბთ გაცხბრბული მონადირის მხიბრბული წბმლსკლის სობბბბბ ალწბბბ.

7. ზბზბბ - ასბრბლბს ალიამვილი. თოშბბბ მელოდია.

8. ბბბბბული მბყბრბული - სბრბლბბბ ბლბრწილის ბბბბ.

9. ბისცყბბის გბდბსბხლბბ - მბბი გბდბსბხლბბის მბსბხბ ბისცყბბი მელოდია.

10. თოშბბბი სბცყკკბბ

11. გლბბის სიბლბბბ

12. სბბბბბ

თბბრბ ალიამვილის მბმბბმბბბბ სბბბბბბბბბ ბვბრბლბბსბც გბსცბბ. მბს 1967 წბლს მლსკლბში გბმბბბბბ თვბბბბბბბბ ანსბმბლბბ სბბბბბბბბბბბ ბვსცყბბბბბ მბბულია მონბწილბბბ. ამ მლკლბბბბბბბ ბბბბბბბბბბ, სბბბცყბბბბ მლკლბბბბბ გვბწბბბს ბბბბბ მბბბბბბ: „ბს-ბს ბყლ, ბბბბბ მლსკლბბბბ ბბბბბბს ბბბბბბ ბბბბბბ ბბბბბბბბ ბბბბბ, ბბბბ ბყლბბბ ამბბბბბ ბბბბბბბ, მლსბბ ბბბბბბ: მლსკლბბბბბ ბბბბ ალკბბბბბბ მლბლწბბ ბბბბბბბს ბბბბბბბ ბა ბლკლბ გბბბბბბ. ბბ მბბბლბბბბბ მლმბსბბბბბბ? ბლგლბრც მბბბ მბბმბბბბბბ, ბსბ ბბბბბბ თოშბბბ თბბრბბბ ბბბბბბბ ბბბბბბბბბბბბ ბბბბბბ, ბბბბ სბლბბბბბ მბბბბ გბსკბბ ბა ლბ ბბბბბბ გბბბბბბბ ბბბბბ სცყბბბბ. „ბბბბბბ“ გლბბბბბ ბყლბბ ბბბბბბბბბ სბბბბბბბბბ სცყბბბ ხბლი ბბბბბბბბბბ მბბსცბბბ ბა ბბბბბ ბბბბბ ბბბბ ბბბბბბბბბბ თოშბბბბ მელოდის წბბბ ბბბბბ, მლმბბბბ მბბბბ. ამბბბ ბყლ თოშბბბ, ბბბ ცბლიბბბბბ მბბბ ბბბბბბბ მლსკლბბბბბ ბბბბ ალკბბბბბ მლბლწბბ ბბბბბბბ ბბ მბბბბბბ ბა ბლკლბ გბბბბბბ; ხლლლ ნლბბბბ ბბბბბბბბბ მბბბ ბბბბბ ბბბბბბბ ბლბბბ ბბბბბბბ ბბბბბ ბბბბბბბბ.“

ბლგლბრც ბბბს, სწლბრბ ამ ამბბის გბმბბბბბბბ თბბრბბ ალიამვილის მბსბხბბ ხბლსბბი გბბბბბბბბბბ ბლბბბ:

„თბბრბბ ალიამვილი,
მლსკლბში გბბბბბბბბ,
ბა ბბბბ ბბბბბბბბ სბლბბბბბ,
მბბბ ბბბბბბ მბბბბბ,
ბბბბბბბ გბსბბბბბბ,
გბლი ბბბბ ბლბბბბბბ.“

გბბბბბბბბბ ბბბბბბბ, მლსკლბში ბსბ ბბბბბბბბბბბბ თბბრბბის გლბბბბბბბ ბბბბბბბბბ, ბბბ ბბბბ-ბბბბ სბბბბბბბბბ ცყბბბბ მბსბ სბცლბცსლბ ბბბბბბბბბ ბა ხბლმბბბბბბ ბაბბბ, ბბბ გბბბბბბბბბბ მბმბბბ მბს სხბბლს მლსკლბში წბბბბბბბბ.

თბბრბბ ალიამვილის გლბბბბბბბ ბლბბბბბბ მბსბხბბ მბბბბბბ ბბბბბბბ. ბბბბბბბბბბ 2.3 მბბბბბბბ ბლბბბბ სბბბბბბბ. ბლბბბბბ გბბბბბ ბბბბბბბბბბბ ბბბბბბ სცყბბბბ, ბბბბბბბბბბ ბბბბბბ სბბბბბბ, ბბბბბბ ბბბბბ სბბბბბბ 2.1 მბბბბ ბლბბბბ. თბბრბბ ალიამვილის გლბბბბბბბ ბლბბბბბბბბ მბბბბბბბბ მბსბ ბბბბ სბლბბბბბბ წბბბბბ მბხბბბბბ ბლბბბბბბ სბლბბბბბბ, ბლბბბბბ 46 სბ მბბბბბბბ ბა ბბბბბბბბბბ ბბბბბბბბბბბ მლბბბბბბბბბბ მბსბბ ბბბბბ (ბს.: <https://www.youtube.com/watch?v=OteCYKFGGsQ>).

თბბრბბ ალიამვილს ხბბბბბ ბბბბბბბბბ თბლბბბბბ გბდბსბლბბბ. 1962 წბლს გბდბლბბბ ბლბბ „ბლბბბბბბბბ“ ახლლ კბბბბბ ბბბბ მბსბ ბბბბბბბბ სბბბბბბბბბბბბ ცყბბბბ (ბს.: <https://www.youtube.com/watch?v=ZTpr-qOnLiA>). მბსბ ბბბბბბბ ბლბბბბ ბბბბბ ბლბბბბბბ:

„ფილმისმანი“ (1969წ) (იხ.: <https://www.youtube.com/watch?v=bf7-00cUycl>) და „თუმი მეცხვარე“ (1967წ) (იხ.: <https://www.youtube.com/shorts/Svx5mid2hNo>). ღრუბრე ფილმში გაქურტული მელდები უნიკალურია და ფილმ ალიამვილის უმაღლეს სამემსტრულელთა ცენტრს ადასტურებს.

ჩვენამდე მღერეული, უნდა სალამურის ჩანაწერებიდან, ფილმ ალიამვილის დატრული მელდები გამომიჩვენა სპეციფიკური სამემსტრულელთა ცენტრით, მკერების დამატრულით, ჰარის ნაკადის საცხარი უნდაცხადით, გადამტრის იმჟიათი ცენტრის ფილმით, რაც გულისხმობს უწყრცად, ჰარის გატრე მესტრულემას, სუნთქვის ჰარალელურად. ყველავ ამას თვითმხილავლი, არსენ მტრულანიც ადასტურებს, გადამტრის ცენტრია კი კარგად ჩანს ფილმ „ალავრდობის“ კადრებში.

უნდა სალამურზე დასატრავი უკრე არსებული მელდების გატრდა, ფილმ ალიამვილი სიმღერებსაც სასალამურე მელდებმად გატრდაცხინდა და საკუთარ კომპოზიციებს ცხინდა. საინცერესო ცხინებმს გვამტრის არსენ მტრულანი, რამელიც მღვრთხარობმს, თუ რამგობ ადგენდა და ასწრებდა უნდა სალამურის მელდებმს მის დედასთან, თუმური წარმომომისა და თუმური მესნიკის კარგად მცოდნე მარამ ლავგამიბესთან: „ფილმ ალიამვილი, ღვრთავრბივი სატრავის, უნდა სალამურის მფრთ მფრთ, თავდაც თავისი სალამურივით წვრბილი და გრბელი, დეამვილურად ვტრებმდა დეამჟენს და სთხვდა, წავმღერა რამე თუმური. დედას არ ჰცხინდა თუნდაც რამენარბი განათლრება, მავრამ, თუმურენღვანი მცყვალრების საცხარე კულცურასთან ვრთად, ფილმდა არამჟრულრბივი მესნიკალურ სმენას და ის, ღმში უგზმურკულდ ღრბმადავრტრული ცალი, გულამმსკვრბილი კრბნით მცდი- გამდლიდა თუმური მელდების გამამგნებელ ხვრულრბში... დედას კრბნს ფილმას სალამური ცვლიდა, სალამურს – ფილმასნივ მავლრე კომენცრებში, კომენცრებმს – ამ ღია თვარტრის დამსწრეთა თუ მღმსწრეთა თხვრებში, თხვრებმს – კვლავ უნდა სალამურის მრბალი და ასე გრბელდებდა... ფილმ ამ თუ იმ მესნიკალურ დეცალრებს სწავლამდა და ამესცხინდა დედასთან. დედაც, წახლისეზული, ათასნარბი რამეებს სთავამდა მარცხობას, რალაცას ამაცხინდა, რალაცას აკლრბდა, მავლრე, ღრბენი მავრად ჩხირკვლრლამდენ.

– ფილმ ამ! – ვრყივლრ ვრთხვლაც მღმინენდავრტრულმა, – რამგობ უკრავ ვტრე ზრესცად? მისთვის ჩვრული სილალით ვადამხარხარა და მითხარა:

– ჰავარავ! ვტრე რღ არ დავრბა, ვ მენი თუმებში აცვრ გამწრწენ თუმური მაცყლივრთა, ჰა-ჰა-ჰა-ჰა!..“

ფილმ ალიამვილის ცხვრებმას ხმირად ადარებენ ფილმისმანის განვლილ გზას. ივი ვრთ ადგილას ვრბ ჩვრდებდა, ხმირად სცრმრბინამდა, დადლიდა დღრლმებზე. ამმცრის რბილმში და მის გატრებმ რეგიონებში მრავალი ღვასის სასურვრული სცრმარბი გამხდარა, რამდენიმე ჰიციის მემდგომ აურვრესებია უნდა სალამური. ხმირად უზინდებდა სატრავი და მკვრკერ უთხვრნია დამმარება სიბისთვის, მაცვრელი მალვამამურკლამვილისთვის, რამელიც უმხადებდა ხალმე უნდა სალამურებს.

ფილმ ალიამვილს განსაკუთრებით ყვარებია მავმვრმთან ურთივრთლმა: მკვრებდა მათ ვრღმში, თან სალამურზე უკრავდა, თან სხვადასხვა ისცობრას უყვრბდა. განსაკუთრებით აღსანიმნავია ამმავრ ნადირობის მესახე და მის საფრებულზე მცხინილი კომპოზიციია „მღნადირე“, სადაც მელდია თხარობას მიჰყვრმა (იხ.: საარცივღ ჩანაწრბითა და ზეპირბი ვადმცხინრბით აღდგენილი ნადირობის ისცობრია: <https://www.youtube.com/watch?v=O-rhyj0SC4o>).

თერუზ ალიაშვილი 1974 წლის 15 სექტემბერს ცრავიკულად დაიბადა. შაქტიანის სიდთან ღუფანში ცოცხლის დროს ერთ-ერთ ნასვამ ადამიანს დაკვრის მიუთხროვია, მაგრამ თერუზს ჯერ დაუკრავს, რადგან რბალი ჰქვია ახალი გარდაცვლილი. ამ უარის გამო, წამოსვლისას გზაზე განზრახ დაუკრავს მანქანა...

თერუზ ალიაშვილი დასაბრუნებლად მშობლიურ სოფელ სობრალში, მის დამცვერულ უფროს სოფლმურთან ერთად. ღვინო აბ მიუღონია, არც მისწავლენი ჰქვია. დარჩა მხოლოდ აუდიო თერუზზე ჩაწერილი, ღვინო დასაბრუნებლად მხოლოდ და ის სიყვარული ადამიანთა გულში, რამელიც ნახვარი საუკუნის შემდეგაც არ განელენია.

1996 წელს გიორგი უშიკიშვილმა, მცობრებთან ერთად, აღადგინა მისი საფლავი. აღუკლ სიზინიშვილმა თერუზის დაბრული „ზრვანი“ ააქლერა და ღვინო ასრულენს.

თერუზ ალიაშვილის შემოღებენი საზომავლი კვლევა-ბიების საგანი, მისი მემკვიდრეობა კი, ნამღვილად მიუთვარენია და მცე ყრადღენას საქირლენს.

თვღორე გოგლენაბე

უფროს სოფლმურის მკვლევარი.

მასალა აღენულია მარინა და გიორგი ალიაშვილებთან, სულთან მამუკლამვილთან და აბსენ მერტლანთან პირადი ინტერვიუბიდან

ერთი კაცის დათენილს ვარხარია...

ქართული სიმღერა დიდ ბრიცანეთში

30 წლის წინ, ერთი კაცის ჩათენილი მარცვლი ვალვიდა, ღვინო ვითარება და ისხამს ნაცლენს... ყვლათერი კი ასე დაიწელ...

1994 წლის ერთ მშენიერ ღვინს, საქართვლადან, თბილისის სახელმწიფო კონსერვაციის მცენიერები ილენი აქორდანი და ედიმერ ვარაყანიბე მიიწვიეს დიდ ბრიცანეთში, პრლერცის თარვლენში, რამელიც მლიცავდა ღორ ბირითად ეცაპს: ბრიცანელენისთვის ქართული ხალხური სიმღერების სწავლენას და შემღვამ მათი მესრულენას. იღვის ავტორები და განმასორციელენები იყვნენ რირარდ გლთვი და მისი მყოლლუ კლან მილსი. მამინ აღმბათ ვრარვინ წარმლიდგენდა, რამ ეს პრლერცი დიდი მლბრალბის წინაპირლბად იცელდა.

ინტენსიური ერთკვირბანი რეპრენციების შემდეგ, გუნდმა უკვრ იცლდა 18 ქართული ხალხური სიმღერა! პრლერცის განსორციელენის ბლლლს 150 ადამიანისთვის ვამალა სუთრა ქართული ცრადიციული კრბენით, რამელსაც მართავდა თამბდა ქართული საღვრბრბლლენით და ცლვლი საღვრბრბლლს შემდეგ მესამამისი სიმღერა სრულდენდა.

ასლად შეკრებილი გუნდის წევრები დიდი ბრიტანეთის სხვადასხვა კუთხიდან გახლდნენ. მათთვის ქართულ სიმღერასთან პირველი შეხება იმდენად მნიშვნელოვანი აღმოჩნდა, რომ სახლში დაბრუნებულ შემთხვევაში ქართული სიმღერის შემსწავლელი ცენტრების ღირებულება დაიქყვანა. უდიდესი გარდაცემის, ცალკე და ანსამბლ „მთიანეთი“ ერთდროულად, იწვევდნენ ბრიტანეთის სხვადასხვა მხარეში. ასე გაიცნა და შეიყვარა დიდი ბრიტანეთის მონასტრულმა ქართული სიმღერა, რომლის შემსწავლელი მღვდლებით თავდაცვაც გახდა.

ასეთი ცენტრები უდიდესი ხელმძღვანელობით დაიგვიგმა და განხორციელდა 1995, 1996, 1997 და 1998 წლებში და არა მხოლოდ დიდი ბრიტანეთში, არამედ საფრანგეთში, გერმანიაში და ჰოლანდიაშიც. ქართული ხალხური სიმღერით დაინტერესებული აღმომავლების რაოდენობა დღითიდღე მატარდება.

სულ უფრო მეტი ადამიანი იჩენდა ამ მუსიკისადმი ინტერესს, რის შედეგადაც იზრდებოდა სიმღერის მსოფლიო რეპერტუარი, ყალიბდებოდა ადგილობრივი ანსამბლები, რომლებიც უკვე რეგულარულად იკრიბებოდნენ და რეპერტუარს ამდიდრებდნენ სხვადასხვა ეთნომუსიკალურ ტიპით, ერთდროულად თუ ანსამბლთან ერთდროულად.

წლების განმავლობაში, უდიდესი გარდაცემისა და „მთიანეთის“ გარდა, იწვევდნენ და ასევე იწვევენ ცნობილი ეთნომუსიკალურები, სხვადასხვა ანსამბლები, ერთდროულად. დაინტერესებული პირები თავდაცვაც ჩამოდიან საქართველოში, სცემატომე სხვადასხვა რეგიონს, ხვდებიან მათ მსოფლიოში, მათგან სწავლობენ სიმღერებს და ამ.

მწველი სათქმელია ქართული სიმღერის შემსწავლელი რამდენი ანსამბლია დიდ ბრიტანეთში, თუმცა, თვითონ, რომელიც ინტერესი არ განუყოფელია და ეს ერთდროულად დიდი ხანია გასცდა მუსიკას. ისინი ძალიან ხშირად სცემატომე საქართველოს, უყვართ არა მხოლოდ სიმღერა, არამედ ყველაფერი ქართული: კრები, ტრადიცია, რიტუალი, საქართველოს კუთხეები თუ ადამიანები, თავის სამშობლოშიც ძალიან ხშირად მართავენ შეხვედრებს, დღესასწაულებს, სადაც მღერობენ ქართულად და მადლობა ყველას, რომ ეს მათიგაა.

დიდი ბრიტანელი ქართული სიმღერის მსოფლიოში და შემსწავლელი ქვეს აღნიშნავთ ქართულ სიმღერასთან შეხვედრის 30 წლისთავს. სწორედ ამ მნიშვნელოვან ამბავს დაემთხვა უდიდესი და გიგი გარდაცემის სახელობის თვალულოლო-ერთდროული ანსამბლ „ამირ-იმირის“ 18 დღიანი ცენტრ დიდ ბრიტანეთში.

ბრისცელოში არსებული კულტურული ცენტრ „თიხლონის“ და მისი ხელმძღვანელის მიწვევითა და ღირებულებით, 2024 წლის 7-24 მაისს „ამირ-იმირი“ დიდ ბრიტანეთში გაემგზავრა. ცენტრს თვალულოში თვალულოლოლი კონცერტები და ქართული სიმღერის შემსწავლელი გაკვეთილები ჩატარდა 14 დღისაში: ლანკასტერი, დინბორგი, გლაზგო, ჰემდენ ბრიდგი, შეთილდი, მირმინგემი, მაჰინთლასი, ბრაიცილი, სვოუდი, მიჩინჰამპცილი, ბრისცელოლი, დესთორდი, ლონდონი და კემბრიჯი.

„ამირ-იმირის“ გუნდმა, რომელიც 12 წევრისგან შედგებოდა, 18 დღის განმავლობაში ჩატარა ქართული სიმღერისა და ცეკვის შემსწავლელი 20 მასტერკლასი და 14 თვალულოლოლი კონცერტი. ყველა მასტერკლასს სამოქალაქ 40-50 ადამიანი ესწრებოდა. იყო ისეთი შემთხვევებიც, რომლებიც ერთდროული ადამიანი სხვადასხვა დღისაში დაესწრო რამდენიმე მასტერკლასს, ისე - კონცერტს.

ეთნოთერები ნელ-ნელა გვცოვებენ

მუტად თერცხელანის გახსენება

მუტად (გურამ) თერცხელანი - ეს სახელი და გვარის ასეცნობა სვანეთის ხმასთან და სვანურს იუმორთან. კაცი, რომელიც დააკლდა ჯერ მთმღერალ სოფელ ლახუმდს, სადაც დაიბადა, გაიზარდა და იცხადება, შემდეგ მთელ ზემო სვანეთს და სრულიად საქართველოს და თამამად შეიძლება ითქვას - მსოფლიოს ყველა იმ მუსიკოსს, ვინც კი დაინტერესებულა ქართული (სვანური) თელულობით.

მუტად თერცხელანი ხშირად იგონებდა, რომელი დაიწყო სიმღერა: „სიმღერა დღამ მასწავლა, ზოგად, დღის ღვაწი, გიტვლიანები, ცნობილები იყვნენ მთელ სვანეთში ხელთვრებით. მრავალრიცხოვანი ღვაწი იყო და ღვაწში თერსულუმსაც ამამდნენ. შემდეგ იყო ჩემი სოფელი, სადაც მუდმივად კარგი მთმღერლების გატეხვაში ვიზრდებოდი. მასწავს სვალის გუნდში რომელი გვსცემდა დიდი ლეცხობა და ქორეგრაფი მამარში გურგულიანი, ავგარჩია სამი მიქი ლაგალის სახალხლ ანსამბლისთვის და გვითხრა, ხვალ გელდებით რეპრეციაზელ. თითქმის ერთი გამომეხსნა, ისეთი გახატული ქაჯელი სახლში. იმ ღამეს ვერც კი დავიბინე ღელვისგან“.

მუტად თერცხელანი ყმაწვილობიდან მღეროდა დიდ გუნდში - ლაგალისა და საბაიონლ ანსამბლებში, შემდეგ უკვე ანსამბლ „ტიჰში“ დიდი ლეცხობის, ისლამ თელთანის ხელმძღვანელობით. ჰქონდა უამრავი ჯილდო რესპუბლიკის მასშტაბით გამართულ ლენისებებში მონაწილეობისთვის.

მისი კარდაცვალება უზარმაზარი დანაკლისია სრულიად თელულობური საზოგადოებისთვის, არა მარტო მისი უნიკალური ხმისა და შესრულების მანერის, არამედ იმის გამოც, რომ მუტად თერცხელანი იყო ჯაქვის რგალი დიად მთმღერლებსა და თანამედრევე მთმღერლებს შორის.

საჩა ლაქონუ საბრ მჟანია მქსინე მუტად შიბიას! (მარადიული სასუთეველი სვანეთის სასახელი მუტად შიბიას).

მადონა ჩამგელიანი
ეთნოლოგი

„მრავალ“ – გერმანულ-ქართული გუნდის არაჩვეულებრივი ამბავი

თამარ შუაბე, ანსამბლის „თუთარჩელა“ (ტუსთავი) მღვდელი, ახალგაზრდული და სამაჯული გუნდების ხელმძღვანელი, გერმანულენოვან ფორუმში ქართული ტრადიციული სიმღერის ერთ-ერთი, თუ არა ყველაზე მნიშვნელოვანი, ელჩია. 15 წელზე მეტია თამარი საქართველოს სხვადასხვა რეგიონის მრავალხმიან სიმღერებს წარუდგინს ქართული მუსიკის მემკვიდრეობის სცენაზე და ავსტრიაში.

უაღრესად მღვიმეებზე, იუმორიანი და მღვიმეებზე ელჩის, თამარის დახმარებით დასავლეთ ფორუმებზე ეცნობიან არა მხოლოდ საქართველოს მუსიკას, არამედ ქართული სალხის კულტურას, ინტერესსა და მნიშვნელობას. საქართველო, რომელსაც თამარ შუაბე წარმოადგენს, მთავარწინა პირობებით სახსრად ქვეყანას, ბლიტი მამაკაცებითა და ქალებით, მგზობრად აღმინებთ, რომლებსაც უყვართ სამომხლო და სიმღერებით აღამაზებენ ცხოვრებისეულ ყველა სიტუაციაში. ზინც ქართულ სიმღერებს მღერის, იცის, რომ ეს მუსიკა მღვიმეებზე სულიერად და

ერთიერთდასახელებს ეუბნება. ქლების განმავლობაში მქილრთ მეგობრებმა ჩამოყალიბდა ქართული სიმღერის მემკვიდრეობის მღერის გერმანიაში, მუიციტიასა და ავსტრიაში. ჩამოყალიბდა ჯგუფები და ანსამბლები, გერმანიის მასშტაბით გაიზარდა მღვიმეებების ქსელი, რომლებიც რეგულარულ კონცერტებში ატიან ერთმანეთთან და თამარ შუაბესთან.

მედეგ დაიქცა კოვიდ-19 პანდემია. ყველას ახსოვს 2020 წლის მარტი, რომელიც სახსრად იცა გაუტყუვლობითა და უბრალბით. მსოფლიომ თითქმის სუნთქვა შეიკავა და მიმისმომგვრებმა სიჩუმე დაიხადგურა. ერთ-ერთი პირველი საუბარი თამართან საქართველოში ასეთი იცა: „როგორ ხარ, რომელი სიტუაცია, ხომ კარგად ხარ?“ იმ მღვიმეში ცხადი გახდა: უნდა ვიმღერო!

გუმი - ციტრული პლატფორმა, რომელიც მრავალ აღმინებთან შესვრების შესაძლებლობას იძლევა, სწრაფად გახდა განხილვის თემა. ყველგან იქმნებოდა ჯგუფები და იკრიბებოდნენ გუმის საშუალებით, მათ მღერის - ერთად სამღერად. თამარისა და მისი უახლოესი მეგობრების პირველი შესვრება ციტრული ფორმაში, 2020 წლის მარტის მთლიან მედეგა. პირველი შესვრების მედეგ ცხადი გახდა: ვაგებოლებო!

მუიციტიულ საგუნდო დირიჟორ ტრანცისკა ვლუცისთან და ეთნომუსიკოლოგ ლეა ჰაგმანთან ერთად, 2020 წლის აპრილში თამარ შუაბემ წამოიქცა ტრანსნაციონალური ჯოკალური პლატფორმა „ChorOnline“, რომელიც ხელს უწყობს გამოყენებით ეთნომუსიკოლოგიის განვითარებას.

მეგობრების ჯგუფის სიმღერა გუმში დარჩა პირადი დისკუსიების, აბრთა გაცვლისა და ერთიერთმხარდაჭერის პლატფორმად. ჩვენ ვსწავლობდით სიმღერებს, ერთად ვმღეროდით და ვსაუბრობდით იმაზე, თუ როგორ ვცხოვრობდით გერმანიის, მუიციტიისა და ავსტრიის სხვადასხვა რეგიონში - და რომელი გადაიტანეს ეს უჩვეულო დრო თამარმა, მისმა ლჯასმა და „თუთარჩელას“ წევრებმა. რომელი უნდა იმღეროთ გუმში? გუმის მთავარი მინუსი არის ის, რომ ერთად სიმღერა ცეფინურად შეუძლებელია ხმის შეერთების გამო. მხოლოდ ერთ აღმინანს შეუძლია "მაუწყებლობა",

ყველა სხვა უსმენს. თუმცა, თამარმა შიმღებლებითი გამოსავალი იპოვა იმით, რომ ხშირად იწვევდა თავის ერთ-ერთ ვაჟს, ირაკლის ან ლომოს, ზღვაზე მთელ ღამას, ან თუთაბჩელას გუნდის მღებლებს თანამასწავლებლებად. ეს იმას ნიშნავდა, რომ ლომო ხმა მაინც გვსმენდა და ან მათთან ერთად ვიმღებდით, ან კიდევ ერთ ხმას დავამატებდით თამარს რომ არ გაგვღიხნო. თითქმის იღუმალის იყავი, რომელიც ხვდებოდა თამარს, ჩვენი გაგების გატეხვა, ზუსტად რომელიც გვიჩინდა ან რომელიც ნაწილების გამოტეხვა იყო საჭირო. ეს ალბათ ჩვენი სხეულის ერთ იყო განპირობებული, მაგრამ, ასევე, მისი, რომელიც გუნდის ხელმძღვანელის, დიდი გამომცდილებითა და პრაქტიკული გამოცდილებით.

შიმღებლებითი განაწესებული გუნდების მიუხედავად, სწრაფად გაიბრუნა, რომ ვერც ერთი ციფრული სესია ვერ ჩანაცვლებდა რეალურად ერთად სიმღერის ან პირდაპირ შესრულების გამომცდილებას, განსაკუთრებით, რომელიც საფიქრო დაბრუნებულ სიმღერას უხდებოდა. ამიტომ ჩვენი სურვილი იყო, რაც შეიძლება მალე შევხვდებოდით პირდაპირ და შეგვესტრუქებინა ერთად ნაწარმოები სიმღერები.

პირველი პატარა შესრულება ჰიმნობის მასობრივად 2022 წელს შედგა. 2023 წლის გაზაფხულზე ჩვენ ბოლოს და ბოლოს მოვახერხეთ ჩვენი პირველი ერთობლივი შამათ-პროგრამის ლტოლნილობა ჩვენი გუნდისთვის, ბერლინის ჩრდილოეთით. დიდი სიამოვნება იყო ერთად მღერა და სიმღერების მოსმენა! მცირე იმიჯინგული კონცერტი იმდენად წარმატებული იყო, რომ დავთანხმდით მიწვევას შინგეტრაჟენ ბერლინის დასავლეთ გუნდიდან (ხელმძღვანელი თბანცისკა ვულცი), რომ მონაწილეობა მიგვღებოდა მათ საიუბილეო კონცერტზე 2023 წლის ნოემბერში ბერლინში. ამ კონცერტზე წარმატებით ჩაიბარა და ჩვენი ზომის გუნდი, რომელსაც ამ საიუბილეო კონცერტის სახელწოდების მიხედვით, შემდგომში „მრავალ“ ეწოდება, ამ კონცერტის განსაკუთრებული ნაწილად იქცა.

ჩვენი ქვეყნის გუნდის სტრატეგიული პროგრამის კიდევ ერთი შესაძლებლობა იყო საერთაშორისო საგუნდო თესვისი ლიბერტიზმი 2024 წლის გაზაფხულზე, სადაც „თუთაბჩელას“ ახალგაზრდულმა გუნდმა რამდენიმე პრიზი, მათ შორის, სპეციალური პრიზი მიიპოვა, ჩვენ კონკურენტობაში გამომავლით და შთაბეჭდილება მოახდინეთ რომელიც მაყობებლებზე, ისე აქტიური.

„მრავალს“ ინტერნეტში ყველაზე თვალსაჩინო მოვლენა იყო 2024 წლის დეკემბერში ჩვენი მონაწილეობა საერთაშორისო გამართულ საერთაშორისო თეატრალურ თესვისში „საერთაშორისო“. ჩვენ სიამოვნებით და მადლიერებით მივიღეთ ეს განსაკუთრებული მოწვევა, რომ დაბრუნებული მოსმენისა და ჩვენი სიყვარული საერთაშორისო დეკემბერში და იქ წარმოდგენილი. თესვისში საშუალება მოგვცა, გვემოგზაურა ქვეყნის მასშტაბით, შევხვდებოდით ადგილობრივ მოსახლეობას და გაგვიცნო მრავალი ანსამბლი და კლუბები - საერთაშორისოდ და სხვა ქვეყნებიდან, რომლებიც ჩვენსავით მოხიბლულნი არიან დაბრუნებული სიმღერით. ეს თესვისი და ჩვენი პრიზი საერთაშორისო იყო სასიხარულო, შთაბეჭდილებით მიღებული, შთაბეჭდილებით და სტრუქტურის მიხედვით!

„მრავალს“ სასიმღერო პრაქტიკა, რომელიც მცნობისთვის იბრუნება და ვითარდება. ვიმედობებით, რომ მონაწილეობა კვლავ შევძლებთ საერთაშორისო თესვის პროგრამას, განსაკუთრებით დაბრუნებული სიმღერების წინაშე.

კატინა სამოელი
ანსამბლ „მრავალს“ წევრი

ნიშნობა და აღწერა თმაჯში
(ნაწილი 2)

თმაჯში ჯვრისწერა უფრო კვირამდით იცინა და ნეთის ლჯახიც საფლქილად მზადებას მიუღებდა. ხეცაჯენ საკლავს, ცხვრმა პურ-ლაჯამში, იმარტაგებენ სასმელს და სხვა, ნეთე მაცრებით მიდის დღლთლისას, სადაც მას ძალის მაცრები და მობრთული დღლთვალე უცდინა. აქ საფლქილად მობრთულ ნეთე-დღლთვალს, ცოცრებიან გვიტგვინებს თაჯე დანსურტაჯენ და მუდნიტებებს ულლცაჯენ.

ჯვრის საწერად წინათ ძალის სლთლის უკლასიამი მიდილდნენ. ნეთილნი ჯაქის მხრით არიან: უკიტი, მუჯატრე და ჯაქის მაცარი, ძალის მხრით კი - ძალის ძმა, მდანი და ძალის მაცარი. ჯვრისწერის მიმდგ ნეთილნი თლთების სბლლით ნეთის ლჯახში მიდის. წინ უკიტი მიდის და მიაცეს ცხენზე ავიდუმული ძალის სათაჯნლ (მზითუჯი): ლლგინი, ცვანისამლსი, ჭურტყლი, სურტკინით წურტილმანი და სხვ. სლთელს მიუასლლვებნიან თუ არა, ნეთილნი სბლლას აცრეს და ამით იგებენ მათ მლასლლვებს. ნეთის ლჯახში დღგება ებთი მხინტული ჟბიამული. ყჯლანი კარში გადინა ნეთილნის მესახვებრად. ლამის წყვდიდში თლთების ჭყდა-ულჯით ნეთის ლჯახს მაცბილნი მლადგება.

ნეთილნს ცხენებს ჩამლარბთმუჯენ, წინ ნეთე-დღლთვალს დანყენებენ და ყჯლანი სახლის კარისაჯენ გაემარბებნიან. სახლის კარებში მობრთული „ნეთის დღა“ დგას, ბლმულსაც თაჯე თმაურბი გბრლუმწრეა დიდი ასურტაჯს და ხელში ხლნჩა უჭბრტაჯს. ხლნჩაზე დგას ებმლნარბუი თათულიანი ჯამი და სათუარბი (ხამი). ნეთის დღად იბჩეჯენ ხანში მესულ მანდილლსანს. ის ნეთის ნათესაჯია და ძვბიჯი და უმჯილლ არ უნდა იყლს. მაცრები სახლის კარებთან ხმალს და ხანჯალს გადნაჯვარბდინებენ და ნეთე-დღლთვალს ამის

ძვემ გააცარებენ, კარებში მიეგებება „ნეთის დღა“ ხელში ხლნჩით. დღლთვალე აილქის სათუარბს და კარის მჭყს წანცხლმს, ბლმ პურბდი და „ლალიან-მარბდიანი“ ხელი მიიყლლილს ლჯახშილ. მიმდგ ნეთის დღა ნეთე-დღლთვალს თითით სამ-სამჯურბ თათულს მლალლკებს და დილლცება: „ლმერბმა ცვმილად დგამერბლსთ და ებბმანეთს მაცამერბლსთ“-ლ. ნეთის დღა დილს მიიხდის და თათულიანი ჯამს მუჯატრის ხლნჩაზე დღებს. ნეთე-დღლთვალე სახლში მუდინა. მათ წინ მიუბლჯება მუჯატრე ხელში ხლნჩით, ბლმულზედც ჯვრბანი მბგვალე პურბა და თათულიანი ჯამი. ჯვარბი ჯამლუბბითაა მუბუკლი. დღლთვალს ხელი უკილია ნეთის წრლზე მუბლკბული ხელსახლცის წვებზე და, ბლდესაც უკიტი ნეთე-დღლთვალს სამჯურბ მიმლაცბრბლუებს, ნეთილნიც სახლის კარისაჯენ გაემარბება. წინ ჯვრბანი ხლნჩით მუჯატრე მიდის, მას მიმყვება ნეთე-დღლთვალე, მიმდგ ხელში ხმლუბბით უკიტი, მდანი, ძალის ძმა და ძალისა და ჯაქის მაცარი. სახლში მყლთეი ხალხი კარის გარბმლ ლბბბრად დჯდება და ებთი ჳინმუ „ჯვარბლბის სიბლურბას“ დიბახებს: „მუბლვდგი თეხი, გწყალბდრთ ლმერბთი, დანდვ მუჭადი ებბად მაცბრლთა, დანწერე ჯვარბი ახალ ყლილთა, მენ, ძბისცრე ლმერბთლ!“ ნეთილნი და ლბბბრად მდგლბი ხალხი ჯვარბლბის თითლურულ სიცყვას იბლბრებს და ნეთე-დღლთვალსაც კარის გარბმლ სამჯურბ მიმლაცბრბენ. ამაჯე დბლს პაცარბბლის ძმა და ძალის მაცარი ხანჯლუბბით საკილულს სცებენ, ბლმ ის

ჩამოაგდონ და აბ მლაშეშიან, სანამ საკიდელს აბ ჩამოაგდებენ. საკიდელი ქალის მაცბრების საკრთლ დაგლას და მის ჩამოქყყვრას და დაცყყვრებას მათ ზრბანინ დაუშლის, ნოთილნის ზრბის გარბიმლ მესამე შიმღვლისას საკიდელიც ჩამოგარბებ და ყვრლანი რბრბმად დანიბახებენ: „გაუბარჯლას!“ საკიდელს დედის ბმა მხარბზე გადანიკილებს და საკიდელიც დაცყყვრებუღია, საკიდლის დანახსნელად ნოთის ლჯახმა ქალის მაცბრებს „სახსნარბ“ უნდა მიბრბოვას. სახსნარბ ამ შიმბრხეზამი ლზინლ ან არბყია. არბ ნაკლუმ რბრბი ბუნგისა. შიმღვ მებრ-დელბოვლი გამლილ ნამღებზე ზღებინ, იქვე მლაშესღებინ: რჯიბი, მუჯჯარბ, მდანი და ქალის მაცბარი. დელბოვლს რჯიბი კალბამი ზაშს ჩაუხეზამს და რცყვის: „ზაშინიბც იქნებინლ“. დელბოვლი მავშის ქბრლ წინდას აჩუქებს. მუჯჯარბის მიგვალუბმას, ბარი დლუ ნებრ-დელბოვლს ზჯრბინი სუბრბიბ დაუბლბლეს. მდანი დელბოვლს უვლის, ცრანიბამის-სამეკაულს უსწლბრებს. რჯიბი ნებრს ახლავს, ბლმელიც გამგებელი და ქლბწილში ბიგის მიბცებია. ყვრლანი ხანჯლუბიბიბ არბინ შიგარბლუბულნი, მდანიც კი ხანჯალი უქბრბავს, ბლბ რმმავმა ნებრ-დელბოვლი არბ დანახსლსლ. ზაშისა და ქალის მაცბრები ბბბბრბლ სნღებინ. დანარბინი ხალხი ზრბის ბავსა და მლლლს დაჯარბებმა. ყვრლას წინ ცალკე ხლნჩები დაუდგეს და მლღინებიც დაუყნეს. მუჯჯარბი ზჯრბინი ხლნჩა ნებრ-დელბოვლს წინ დაუდგა და დანიყლ ზახშმბმა. ჩამბარბიგეს ლავამები, ხლბცი, ყვრლი და ყანწრბიბიბ სასმელი. გაიბარბთა სმა და შიბრ-სიცყვრლბმა. ამ შიბრბმის დრბს საქმე ზლბნბგა და, ბლმელ მხარბზედაც უბრბლ კაბიბლ მბქმელი და გლნებმამხვილი მლშიბრბა, ის იბარჯავს. სახლის დებრბებზე ლხინია გაჩაღებული, უკრბავნ გარბლნს და ბამამლბენ. შუბლამე ბლბ გადავიდა, ზლგი სვენებას მიყცა და იქვე წიბინა. ნებრ-დელბოვლს კი ლამე არბ უბინიბ. ვაბრნდა კვირა დილა. მუბლბლუბმა ქლბწილის ხალხი ბავინბი ლჯახებში ხინკალზე დანიჭიეს. ნებრ-დელბოვლი და ზლგიბრბიბი სასაცილ მაცბარი მუჯჯარბი მიბპაციეს.

ნოთის ლჯახი ქლბწილის სამხადისს მუდგა. დიასახლისები ბუნსტუნსებენ: ზლგი ბლავის ბრბინჯს არბრეს, ზლგი ხლბცს ხარბმავს, ქუბრბულს ბრცხავს და სხვ. ჩდარბ ნანადიბრვი ქბბმებშიბი მაცბარბც მლვიდა. ქალის მაცბარი ქბბმებს ხლცავს და რს მბიბი საკუბრბება. დიასახლისი მბბ ხელადა არბყს მიბრბბრეს და დახლცილ ქბბმებს ჩამბარბბრეს. ხინკლბბიბინ ახალგაზრბლბმა ნოთის მანზე ბანდბბბბბბბბბბ მლგბლვდა და გაიბარბთა ცკკვა-ბამამბი. უკრბავნ გარბლნს და ლუკურს ბუბაუბრად ბამამლბენ. მლცკკვავე ზაშს ქალუბი ბიგიბი გაბბამამებინ და საქმე ზაშის გამბლუბმავა, კარბმა მლბამამე ზაშმა ბამღინიბე ქალი უნდა გაიბამამლს და არბ მბიბანცლს. ზლგი ბანდბრბსაც უკრბავს და მლნლცლბნუბრ ჰანგზე ბუბაუბრ ლუქსებს მლერბს. ნამუბლღლვს სახლის მანზე ქლბწილის სუბრბა გაიბალა, ბბრს გამალუს ცყავ-ბარბდაგები და ხლნჩებშიბიბ დადგეს უბრ-ლავამები, ხლბცი, ყვრლი, ცვიბიბიბი კი ლზინლ და არბყი. შუბ სუბრბარბზე: ჩანგეს რბრბი ქვამბი ლუდიც. კაცები და ქალუბი ცალ-ცალკე სნღებინ. ნებრ-დელბოვლს კაცების ბიგში სვამენ. მბბ გვებრბი უსხედან: რჯიბი, მდანი და ქალის ბმა. ხევისბერი ლუდიბინ ქვამს ანბუბულ სანბლუბს მიბკრბავს. ის ნებრ-დელბოვლს და უბრბლს კაცებსაც ანბუბულ სანბლუბს ჩამბუბრბგებს. ყვრლანი დებინ, გარბდა დელბოვლისა და მდანიც, ქლღებს მბიხლიბინ და ხევისბერი ხელში ანბუბული სანბლიბი და ლზინბიბიბიბიბ ბახსიბიბ „ახალ ყლიბიბ“ დამქყალბებებს.

ფეაოტი საფლოტწილო სიმლოტა „ჯგარის წინასა“, ტომელიც სტოულღებოღა სიმის ლჯანში ახლად ფესშედგმული ნოფე-პაცატობლის კრატბე სამჯგტ შემლოცატების ღრლას

ჯგარის წინასა

♩ = 77

I გუნდი

ჯგა-რი ნი - ნა - სა ჯგა - რი ნი - ნა - სა

სა ჯგა - რი ნი - ნა - სა

II გუნდი

ჯგა-რი ნი - ნა - სა ჯგა-რი ნი - ნა - სა

ნი - ნა - სა ჯგა-რი ნი - ნა - სა

I გუნდი

ხმა-ლი ნი - ნა - სა ხმა-ლი ნი - ნა - სა

ნი - ნა - სა ხმა-ლი ნი - ნა - სა

II გუნდი

ხმა-ლი ნი - ნა - სა ხმა-ლი ნი - ნა - სა

ნი - ნა - სა ხმა-ლი ნი - ნა - სა

შენ ქრისტე ღმერთო
დასწერე ჯგარი
ამათ ყოილთა
ოქროს ჯგარითა

ტელეფონი:

მაკა ხარბიანი

ეთნომუსიკოლოგი, მუსიკოლოგიის დოქტორი, ცმუსც-ის მთავარი მეცნიერი თანამშრომელი

მთარგმნელი:

მანია კაჭკაჭიშვილი

კომპიუტერული უზრუნველყოფა:

მაკა ხარბიანი

ლევან ჟუმაშიძე

© ჯანო სარაჯიშვილის სახელობის თბილისის სახელმწიფო კონსერვატორიის ტრადიციული მრავალხმიანობის კვლევის საერთაშორისო ცენტრი, 2024

eISSN–1512 – 228X

ჯანო სარაჯიშვილის სახელობის თბილისის სახელმწიფო კონსერვატორია. თბილისი, 0108, გრიბოედოვის ქ. №8/10

ტელ. (+995 32) 2998953

E-mail: polyphony@conservatoire.edu.ge

www.polyphony.ge

www.symposium.polyphony.ge

ბიულეტენის შემდეგი ნომერი გამოვა 2025 წლის ივნისში